

Ob našem prazniku

ZA NAMI JE ZADNJI GRADISOV PRAZNIK PRED VELIKO OBLETNICO NAŠE DELOVNE ORGANIZACIJE — 35-LETNICO. PRAZNOVALI SMO GA ČASU PRIMERNO, DELAVNO IN BREZ POSEBNIH POMOČI. DANESJE RAZMERE V NAŠEM GOSPODARSTVI PA NE DAJEJO RAVNO VZPODBUD ZA

VESELIAČENJE IN TUDI V SAMEM GRADISU JE MARSIKAJ, KAR BI BIL O PRAZNIKU ČIMPREJ SPOVITELJ. NA STABILIZACIJSKI PODLOGI — EKONOMIČNOSTI, SE V GOSPODARSTVI NE LE NE POSLAJATA, PA VEČ DANE NE GLEMO VNE. V GRADISU SE VEDNO DOBRO STOJI, REŠEVANOST POVEČUJEMO V SKLADU S TRAJNOSTI, DRUŠTVENI PA ČLOVEK, DELAVNI SOST, CE LE NE OČAKUJEMO PREDVIŠNOSTI ZA SMO TE TOŠNJE, V GRADISU LE LEPO ZAKLJUCILI.

BEZNO SMO TOREJ POGLEDALI NA NAS GRADIS, KOSOVNE PLATNE SMO MOŽNO STVA, DA SMO LETOS IMELI PRILICEI USPEHOV, TUDI PO SVOJSTROKOVNI PLATI, OB DOKU SMO KONČALI OBJEKTE AVTOCESTI, LJUBLJANA, STADKORNI TO, ZE, PRAZNIK, SMO SLADKORNI, VOZLIŠČE V ROKU, LETI ODPRTO (V ZE, OKRAT, BOKI, PRAZNIK, GRADIS, CESTA, MARIJSKA, MBI, OSNO ZABO, ONA PROMET, LEP KULTURNI DOM, BISTRICJE BIL PREDAN UP, 15 DNI PREDKON, BI LAHKO NAŠTE, GIM TUDI TO, ELEKTRONSKO, TONARNO DOB, INOVACIJSKA V, BILJEHOV NAM, IDIMO SE ZA, GO, LETO, NE BO, NOVA

NNNP tudi v gospodarjenju

10. junija je bila v Celju konferenca kadrovskih delavcev Gradisa. Ves čas je bil prisoten tudi direktor TOZD tov. Albert Praprotnik. Poleg kadrovske problematike je razprava tešla tudi o organizaciji, poslovanju in planiranju v Gradisu. Izkoristili smo to konferenco in postavili direktorju TOZD GE Celje Albertu Praprotniku nekaj vprašanj.

Urednik: v preteklem letu ste na uredništvo gradisovega vestnika poslali daljši prispevek za izboljšanje sistema planiranja v delovni organizaciji Gradis. Zaradi obsežnosti gra-

šega poslovanja — planiranje, kalkulacije in obračun proizvodnje. Tri področja, povezana z našo dejavnostjo, vendar vsako od njih na svojih izhodiščih in popolnoma neusklajena. Nastajala so ločeno in so skoraj »zgodovinsko« pogojena na začetke našega poslovanja, tako da v nobenem primeru ne moremo govoriti o integriranem sistemu.

Prvič — planiranje: pri dosedanjem planiranju lahko govorimo pri gradbenih enotah samo o planu stroškov in ne o proizvodnem planu, ki bi temeljil na fizičnih pokazateljih naših kapacitet in možnosti. Temu problemu se izognemo tako, da se prepričujemo o tem, da nam ob času planiranja ni poznani obseg proizvodnje, to je objekte, ki jih bomo gradili.

Drugič — kalkulacije: mislim, da se sistem kalkulacij od leta 1947 še ni bistveno spremenil. Analize po GN od leta 1947 normah in internih normativih, faktor, množica predkalkulacij in pomožnih kalkulacij, skratka način, da nam brez velikega truda nikdar ne uspe razčleniti posameznih elementov cene za neko obračunsko delo.

Tretjič — obračun proizvodnje: tudi ločeno področje, podrejeno bolj tradiciji in zunanjim predpisom kot pa notranjim potrebam. Primerjava po posameznih elementih cene s planom in kalkulacijo je zelo težko izvedljiva. Prevalitve posameznih stroškov izvršene po raznih »ključih« in neusklajene z normiranimi.

Združitev teh področij v integrirani sistem bi pomenil prelomnico v našem dosedanem poslovanju, nedvomno pa prinesel možnost uporabe analitičnih metod pri naših odločitvah in celovito uporabo računalništva v sistemu poslovanja.

Da bi lahko združili ta področja je potrebno, da v svoji miselnosti izvršimo razmeroma enostavno korekturo: opustiti moramo misel, da je naš proizvod objekt, katerega do sklenitve pogodbe ne poznamo, temveč je naš proizvod skrivljena in položena armatura, vgrajeni beton po markah, opaž in podobno. V svojem sestavku s statističnimi podatki dokazujem, da samo 60 postavk odnosno proizvodov predstavlja približno 90 % naše proizvodnje. Letne količine se bistveno ne spreminjajo, spreminjajo se samo objekti, kjer svoje proizvode vgrajujemo.

Če torej izhajamo iz teh osnov, lahko uporabimo vse modele planiranja, kalkulacij in obračuna, ki veljajo v industriji. Te proizvode tudi sami načrtujemo, medtem ko nam objekte v večini primerov drugi. Vgrajevanje proizvodov na različnih objektih je samo vprašanje notranjega transporta, ki pa je lahko z ozirom na plan izgradnje obravna-

van kot fiksni strošek, ki se razdeli po teži na posamezne proizvode.

Investicijske odločitve o tem, da bomo kupili črpalke za beton so lahko drugačne, če izhajamo iz tega, da bomo v enem letu vgradili kot delovna organizacija 263.274 kub. m (podatek APS pridobljen po situacijah za leto 1975) ali zgradili razne objekte visokogradnje, za katere imamo o količinah betonov zelo nepopolne podatke.

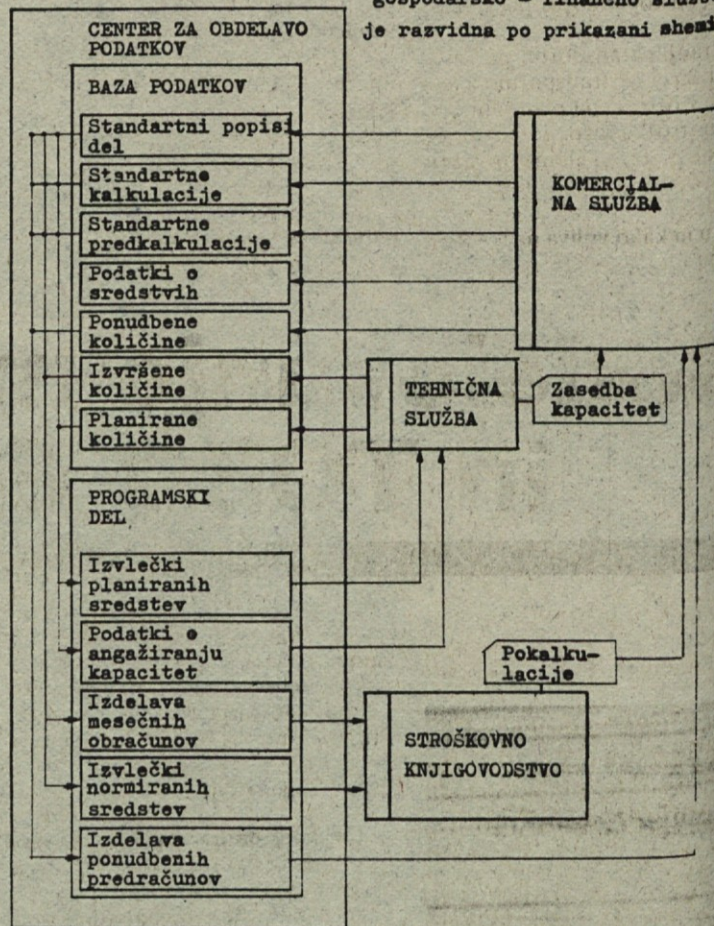
Če poznamo svoje proizvode in količine, ki jih moramo izvršiti za izrabo svojih instaliranih kapacitet delovnih naprav in strokovno strukturo delovne sile, potem tudi ni težko sestaviti cen za te proizvode. Seveda pa ne po dosedanem siste-

mu, temveč po elementih cene, ki jih bomo želeli vsak trenutek analizirati in primerjati z dejanskimi stroški. Pri tem je potrebno, da razdružimo prvo osnovne elemente, ki jih po potrebi še nadalje detajliramo.

Razdelitev odnosno zbiranje stroškov v stroškovnem knjigovodstvu mora biti prav tako razdeljeno po istih elementih in poleg tega tudi po stroškovnih mestih. V dvodimenzionalnem sistemu: elementi cene in stroškovna mesta lahko definiramo vsak strošek.

S tem je že podana integriranost sistema: količine za plan, struktura cene za kalkulacijo in obračun proizvodnje. Povezanost v sistemu s pomočjo računalnika je podana po shemi.

Integracija med komercialno službo, tehnično službo in gospodarsko - finančno službo je razvidna po prikazani shemi:

Oproščam se, da nisem mogel bolj na kratko obrazložiti vsebine prispevka. Težko je samo z nekaj stavki obdelati tako obsežno področje.

Urednik: Vsekakor zanimive ideje. Ali nadaljujete z delom tudi v praksi?

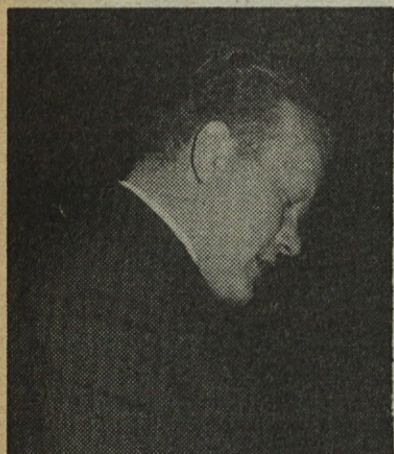
Praprotnik: Da. Že v letu 1978 smo pričeli s pripravo lastnih normativov, sestavljenih tako, da nam je možno analizirati na posamezne elemente vsako izvršeno delo že pri izdelavi situacij.

Za leto 1979 smo pripravili tudi proizvodni plan po planiranih koli-

činah. Za vsak proizvodni obrat je sestavljen plan in izračunana prodajna cena na podlagi planiranih količin. Vse planirane stroške režij in skladov I, kot jih imenujemo, smo razdelili na planirano število točk za leto 1979.

Ugotovili smo namreč, da so točke zelo primeren in stalen element kalkulacij, istočasno pa služijo kot normativ za nagrajevanje obračunskih enot po normativih v neposredni proizvodnji.

Kot sem že omenil, z izdelavo interne situacije pridobimo elemente

Albert Praprotnik

diva nismo prispevka mogli objaviti v našem vestniku, vendar smo gradivo razmnožili in na konferenci direktorjev TOZD razdelili vsem direktorjem. Kakšen je bil odziv in ali lahko na kratko obrazložite, zakaj gre?

Praprotnik: Ker nisem mnogo pričakoval, tudi nisem bil na odziv preveč razočaran. V današnji poplavi informacij zelo površno pregledamo vsako gradivo, posebno, če ni iz področja, na katerem delamo.

Večji odziv smo pričakovali pri delavcih, katerim je vsebina bolj interesantna in vsakdanja. Občutek imam, da se tudi ti ljudje lotijo tvarine z mislijo, da so na tem področju že pred drugimi in iščejo samo od stavke, ki bi lahko razvrednotili tudi misel in prikazali brezmiselnost vmešavanja na področje svojega delovanja. Mimogrede lahko omenim, da ravnam sam popolnoma drugače. Vsak sestavek skrbno preučim in skušam razumeti, kaj je avtor želel povedati in obrazložiti v svojem prispevku. Pri lastnem razmišljanju vedno izhajam iz ugotovitev, katere so se mi zdele logične in uporabljive in dodajal še svoje misli. To ne smatram za plagiatorstvo, saj smo osnove svojega znanja tudi mi prejeli na podlagi dolgotrajnega ustvarjalnega dela drugih.

Torej o temi mojega sestavka: obdelal sem kritično tri področja na-

cene kot: osebni dohodki, material, transporti, stroji, režije R-1, R-2 in R-3, sklade, število točk in normirane ure.

Vse te podatke potrebujemo za obračun proizvodnje in jih primerjamo z dejanskimi stroški, ki jih zbiramo po istih elementih. Do tričetrtletja smo uspeli že skoraj v celoti naše ponudbe obdelati na tako imenovane interne cene. Interne cene so določene z bazo 1. I. 1979 in jih med letom v času sestave ponudbe korigiramo samo z indeksom podražitev.

Urednik: Enotne cene za vsa dela v TOZD? Kaj pa različni pogoji zunanega in notranjega transporta, zaradi katerih smo do sedaj pravzaprav izdelovali vedno iste kalkulacije za vsak objekt posebej?

Praprotnik: Rešitev tega problema sem že delno omenil. Pri zunanem transportu smo na primer transporte betona vključili v stroške betonarne, prav tako tudi pri armaturi in opažih. Ostali zunanji transporti niso bistveno pomembni in različni za posamezne objekte, saj predstavljajo samo še 3 % vrednosti materiala in z določitvijo poprečij zelo malo odstopamo pri posameznem objektu.

Pri notranjih transportih pa smo izračunali stroške transportne mehanizacije z ozirom na planirani čas gradnje in stroške razdelili na posamezne cene po težah elementov. Pri tem pa smo prišli do zelo presenetljivih podatkov o višini teh stroškov na objektu in kako vpliva na te stroške čas gradnje. Pri posameznem

transportnem sredstvu so zajeti vsi stroški kot na primer pri žerjavu proga, montaža in demontaža, obratovanje, pogonski stroški, signalist itd. tako, da dobimo realne primerjave med posameznimi stroji. Pri taki primerjavi smo brez težav ugotovili, da so betonske črpalke izredno ekonomične in znatno cenejše od transporta betona z žerjavi. Za vse kalkulacije, vključno tudi pripravljajna dela smo izdelali šifrante, tako, da vsako kalkulacijo izdelamo samo enkrat, nato pa označimo s pripravljajnim šifrantom in shranimo v registru kalkulacij. Vsako leto se bo s 1. I. izvršila revalorizacija cen z novimi kalkulacijskimi cenami, medtem ko ostanejo normativi in število točk nespremenjeni.

Urednik: Kakšne koristi pričakujete od novega sistema?

Praprotnik: Celotni sistem je namenjen racionalizaciji našega poslovanja, predvsem pa nam omogoča realizacijo nagrajevanja po delu. Z mesecem septembrom 1979 smo že za tekoči mesec izvršili obračun po normativih, za organizatorje proizvodnje pa obračun za julij in avgust 1979.

Obračun proizvodnje temelji na internih situacijah, s čimer izenačujemo pogoje gospodarjenja vseh obračunskih enot. V preteklem obdobju smo največkrat zaradi neurejenih pogodbenih cen opravičevali tudi slabe efekte s slabimi cenami in največkrat zelo prizadevne delavce zelo slabo nagradili.

Za sestavo situacij imamo manjši knjižni stroj, ki omogoča pripravo podatkov. Za mesec oktober 1979 so po istem programu izdelani tudi plani ur in točk za planirane planske naloge. To omogoča sektorjem, da uskladijo število delavcev za obseg naloge, kar že zagotavlja 100 % dosežek normativov. Seveda pa bo naloga vodij sektorjev, da bodo delavce seznanili z nalogami za prihodnji mesec in tudi obrazložili, kaj je potrebno v mesecu realizirati, da bo zagotovljen uspeh.

Pri tem pa predvsem poudarjamo, da je potrebno presepati normative z boljšo organizacijo in racionalizacijo dela in izhajati iz načela, da so fizične sposobnosti omejene, ustvarjalne pa praktično neomejene.

Urednik: Ali razmišljate o tem, da bi celotni sistem vnesli v računalnik delovne organizacije, kar bi vsekakor omogočilo pridobivanje večjega števila podatkov?

Praprotnik: Seveda. S sedanjo tehniko smo zelo omejeni pri številu podatkov. Predvsem bi želeli, da bi iz vsake situacije ali predračuna pridobili osnovne količine naših proizvodov. S tem je podana tudi povezava s planom, saj je na podlagi situacij lahko mesečno ugotovljati realizacijo plana, s podatki iz predračunov pa angaziranje kapacitet.

Mesečne planske količine pa bi omogočale racionalno porazdelitev betona, armature in drugih elementov proizvodnih zmogljivosti.

Naš sistem sestave omogoča razdelitev cene na poljubno število

elementov in je obseg odvisen samo od zmognosti računalnika.

Urednik: Realizacija vašega programa zahteva usklajen strokovni sistem. Kako je s tem pri vas?

Praprotnik: Z vselitvijo v nove prostore v aprilu smo sklenili, da tudi v naše delo vnesemo nove sisteme poslovanja. Kot strokovni team delujemo zelo uspešno. Enkrat tedensko imamo strokovni kolegij vodij služb, štirinajstredno razširjeni kolegij z vodji sektorjev in obratov in tromesečno s celotnim tehničnim kadrom. Seveda obstajajo tudi nesoglasja v debatah, vendar je cilj vsake seje formulirati enotne sklepe, ki so delovna obveza za vsakega.

Želim postati v poslovanju najuspešnejša gradbena enota v Gradisu. Imam veliko zaupanje v celotni kolektiv in sem prepričan, da bomo v tem uspeli.

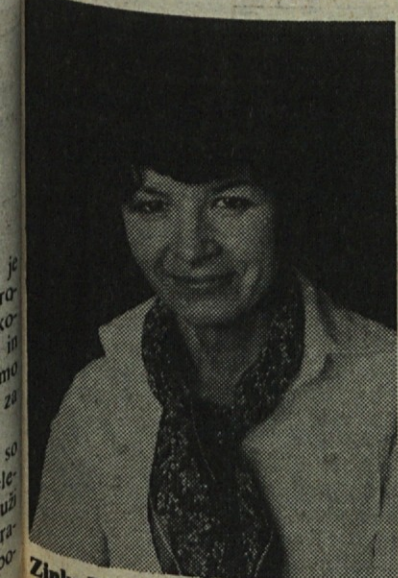
Praprotnik: Praksa bo pokazala, ali smo uspeli ali ne. Z veseljem bomo vsakemu nudili informacije in če bodo ostali pridobili zaupanje in se zedinili o skupni uporabi, bomo zelo ponosni, da smo lahko nekaj prispevali k razvoju delovne organizacije.

Enoten sistem normativov in osnov bi nedvomno omogočil ostvareitev dohodkovnih odnosov pri skupnih akcijah Gradisa.

Urednik: Hvala in veliko uspehov v vaših prizadevanjih!

Sodelovanje med OŠ Juršinci in TOZD Gradnje Ptuj

Ni slučajno, da je proslavo ob 30-letnici ustanovitve gradbenega podjetja »Gradnje« Ptuj popestrilo

Zinka Bizjak — ravnateljica OŠ Juršinci

petje učencev Osnovne šole iz Juršincev. Na proslavi so sodelovali zato, ker ima naš TOZD Gradnje pokroviteljstvo nad njihovo šolo.

O sodelovanju med GE Gradnje Ptuj in Osnovno šolo Juršinci sem se pogovarjal z ravnateljico šole tovarišico Zinko Bizjak.

Od kdaj datira sodelovanje med vašo šolo in našo temeljno organizacijo v Ptuj?

»Čeprav sem ravnateljica šole šele dve leti, sem dobro seznanjena o našem sodelovanju z Gradnjami. Sodelujemo že polnih 18 let. Naša šola se nahaja v Slovenskih goricah, to je 12 kilometrov izven Ptuja. Juršinci so majhna vas, šola v vasi pa je stara že 68 let. Pred šestimi leti so nam Gradnje pomagale narediti adaptacijo, ker vaščani sami niso imeli dovolj sredstev za tak poseg. Delavci gradbenega podjetja Gradnje so adaptacijo naredili ceneje in z lastno udeležbo.«

In to naj bi bil začetek sodelovanja?

»Tako se je pravzaprav začelo. Na šoli so se že pred osemnajstimi leti dogovorili, da bodo Gradnje imele pokroviteljstvo nad našo šolo in nam pomagale pri tistih akcijah, ki jih sami ne bi mogli speljati do konca, v glavnem zaradi pomanjkanja denarnih sredstev.«

Kako se je medsebojno sodelovanje razvijalo naprej?

»Vsako leto se obvezno sestavimo ob novem letu in se pogovarjamo o naših željah in potrebah, ki jih bomo imeli v naslednjem letu. Ker gre vglavnem za pomanjkanje denarja nam Gradnje vedno toliko pomagajo, da uspemo naše želje tudi realizirati.«

Tako so nam na primer pomagali ob nakupu knjig in ureditvi šolske knjižnice. Drugo leto smo kupili športno opremo, ki smo jo naslednje leto še dopolnili z opremo za zimske športe, kupili smo si sani in smuči. Pri nakupu televizije za naše učence smo bili tudi deležni pomoči našega pokrovitelja.«

Na čem bo poudarek sodelovanja v letošnjem letu?

»Na naši šoli smo že večkrat poskušali redno izdajati svoje glasilo, vendar smo imeli vedno velike težave, predvsem z razmnoževanjem glasila. Zato smo se dogovorili, da nam bodo v Gradnjah pomagali tudi pri izdajanju tega glasila.«

Ali sodelujete tudi na področju poklicnega usmerjanja?

»Seveda sodelujemo tudi na področju poklicnega usmerjanja. Predstavniki podjetja Gradnje redno prihajajo na našo šolo in predstavljajo učencem gradbeno stroko, možnosti za šolanje in poznejše izpopolnjevanje in vse ostalo, kar je v zvezi z gradbeništvom.«

Na koncu najinega pogovora je tovarišica ravnateljica povedala, da si želi še več uspešnega in plodnega sodelovanja z našim TOZD v Ptuj, kajti od takega sodelovanja imamo koristi oboji.

C. PAVLIN

Prihodnji kulturni praznik bomo proslavili v srednji dvorani kulturnega doma Ivan Cankar

Medtem ko se je v kulturnih skupnostih, ustanovah in družbenopolitičnih organizacijah začela intenzivna in temeljita razprava ob predlogu temeljev programa Kulturnega doma Ivan Cankar, gradbišče našega Kulturnega doma prav tako intenzivno živi in utripa.

Delavci našega TOZD GE Ljubljana in Tehnike delajo v dveh izmenah, po potrebi glede na naravo del pa uvedejo tudi tretjo izmeno. Na delu objekta, ki ga gradi Gradis, je trenutno zaposlenih nekaj več kot 200 delavcev. Dela predvsem pospešeno potekajo na odskem delu objekta. Ta dela so obenem tudi najbolj zahtevna, saj najnižji kot odra sega 21 metrov pod nivo terena najvišji pa 23 nad teren. To pomeni, da so dela, ki jih opravljajo naši delavci na tem delu objekta enaki gradnji 15 nadstropne stolpnice. Pospešeno se gradi tudi tisti del Kulturnega doma, v katerem bo nameščena avtomatska telefonska centrala.

Več nam je o poteku del povedal vodja gradbišča dipl. gr. inž. **Alojz Kepic**: »Na objektu delamo dokaj intenzivno, kajti želja investitorja je, da bi do konca letošnjega leta končali visoki del konstrukcije, to je velika dvorana z odrom. Druga želja investitorja pa je, da bi srednje dvorano dokončali do prihodnjega kulturnega praznika. Dvorana je, kar se tiče gradbenih del, že dokončana in prav sedaj oddajamo obrtnikom instalacijska in druga dela.

Osposobitev srednje dvorane za redno obratovanje pa ne bo nič kaj enostavno, saj bo instalacija v srednji dvorani že sedaj dobila končno obliko, v ostalem objektu pa še sploh ne bo narejena, temveč se bo delala parcialno.«

Zanimalo nas je tudi, kakšna je kadrovska sestava na tako velikem in zahtevnem objektu. Tovariš Kepic je pojasnil: »Na gradbišču v sedanji fazi gradnje dela nekaj več kot 200 delavcev in štiri delovodje, ker pa delamo stalno v dveh izme-

nah, prideta le dve delovodji na eno izmeno. Za tak objekt, kot je to Kulturni dom Ivan Cankar, je to vse drugo kot preveč, vendar ne glede na to gradnja lepo napreduje; seveda s pripombo, da mora ta strokovni kader, ki dela na gradbišču velikokrat delati tudi preko svojih možnosti.«

Na koncu takega kratkega pri-spevka o poteku gradnje Kulturnega doma Ivan Cankar osvetlimo pomembnost tega objekta tudi v drugačni luči.

Na vprašanje novinarjev ljubljanskega »Deja« — »Ali je kje nasvetu

Nekaj podatkov iz »osebne izkaznice« bodočega Kulturnega doma Ivan Cankar:

Dom gradita s skupnimi moči Gradis TOZD GE Ljubljana in Tehnika na Erjavčevi cesti za stolpnicami Ljubljanske banke in Iskre.

Celotna etažna površina znaša skoraj 39.000 kvadratnih metrov.

V kulturnem domu Ivan Cankar bodo štiri dvorane s skoraj 3.000 sedeži.

V veliki dvorani, ki naj bi se imenovala »Gallusova dvorana«, bo prostora za več kot 1.600 ljudi.

V srednji dvorani, »Linhartovi«, bo 650 sedežev.

V manjši dvorani, ki ji pravijo »arena«, imenovala pa naj bi se po Kajuhu, bo 220 sedežev.

Mala dvorana, »Kosovelova«, bo imela prostora za 200 obiskovalcev.

Gradbena dela so se začela 6. februarja 1978.

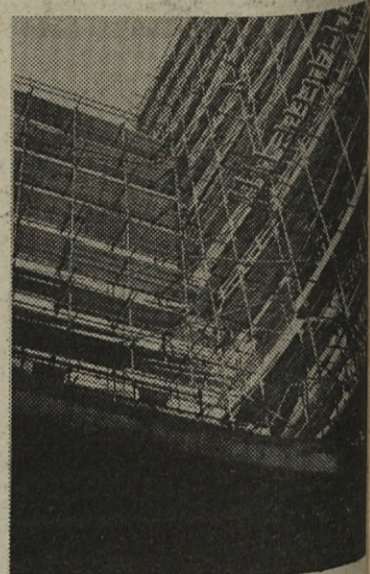
Dom naj bi začel obratovati v letu 1981.

Predvideni stroški gradnje: 112,5 milijard dinarjev.

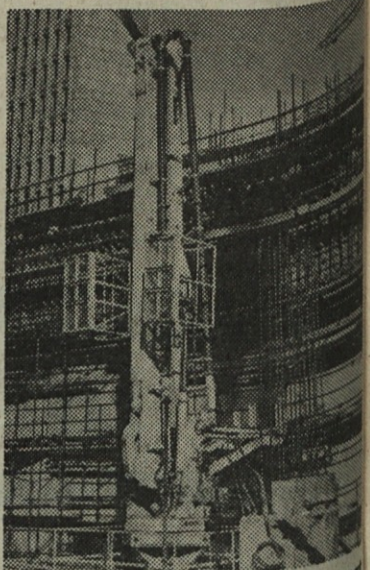
še kakšna ustanova, ki bi bila podobna bodočemu Kulturnemu domu Ivan Cankar? — je predsednik programske komisije odbora udeležencev družbenega dogovora o gradnji in financiranju KDIC in član IO RK SZDL Slovenije tovariš **Mitja Rotovnik** odgovoril takole: »Kulturnega doma takšnega tipa v Jugoslaviji ni, pa tudi po svetu jih ni veliko. Še najbolj podobna sta mu nova centra v Caracasu v Venezueli in v južnoavstralskem mestu Adelaide. Nekaj podobnih institucij je tudi na ameriškem kontinentu. Za Evropo ne vemo, da bi imeli kje kulturni center, ki bi bil povsem enak (podoben) našemu Kulturnemu domu Ivan Cankar.

Poglavitna prednost našega novega kulturnega hrama bo predvsem v tem, da bo omogočal preko 30 različnih zvrsti in oblik glasbenega, dramskega, plesnega in filmskega ustvarjanja ob vsej pestri kongresni in družbenopolitični dejavnosti.«

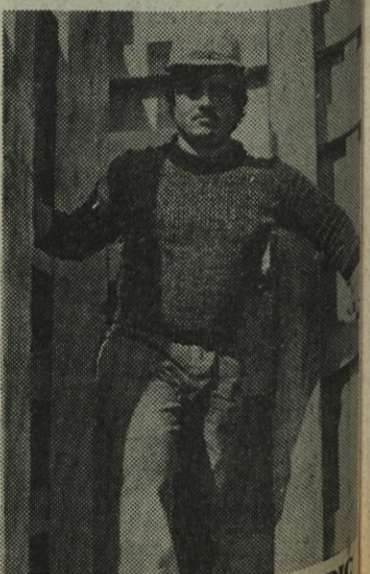
C. PAVLIN

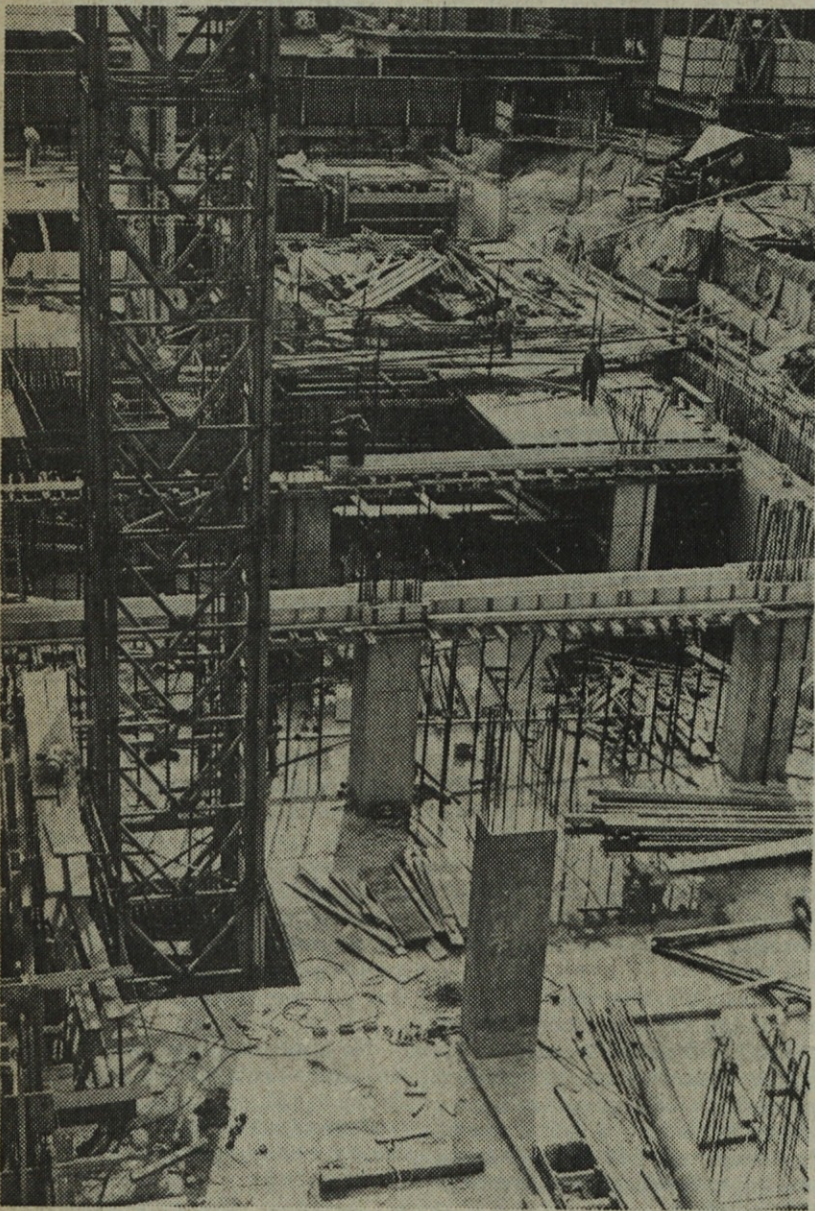
Pregled iz pododnja velike dvorane. Višina kompleksa je kot 15 nadstropna stolpnica

Edina razdelilna roka za transport betona, ki jo imamo v Gradisu je na gradbišču KDIC

Ivan Nikolič dela kot tesar na KDIC

Ogromno dela je še vedno »v zemlji« pod nivojem terena

Za nadpoprečne napore se letos obeta nadpoprečen uspeh

Za nami je poletje, minili so prijetni dopustniški dnevi in vse bolj se približuje tričetrletni obračun. Predno ga bodo na TOZD oddali v pristojno SDK, bodo delavci na svojih zborih kritično pretehtali in ocenili svoje delo v minulih treh mesecih in začasno razdelili doseženi dohodek na osebne dohodke in sklade. Predvsem poletje in čas dopustov je bil vzrok, da je bil narejen obračun le za mesec avgust, za mesec julij pa ne. Vemo, da je vrhunec gradbene sezone prav v poletnih mesecih, zato so bolj rezultati zanimivi po avgustovskem obračunu, še tem

bolj, ker je od objave polletnih rezultatov preteklo že precej časa.

Naj bo prva informacija čimbolj spodbudna — z doseženimi rezultati smo lahko zadovoljni, z nekaterimi nekoliko manj, drugimi malo bolj.

OBSEG DEL SE VSEBOLJ POVEČUJE

Obseg našega dela izkazujemo običajno z vrednostjo proizvodnje in celotnim prihodkom. Primerjamo ga s planom in obsegom doseženim v enakem razdobju v lanskem letu. Poglejmo nekatere podatke (v mio din).

I.—VIII/79 I.—VIII/79

Sestavina	I.—VIII/78		I.—VIII/79		I.—VIII/78		GN 79	
	I.—VIII/78	GN 79	I.—VIII/79	I.—VIII/78	GN 79	I.—VIII/78	GN 79	
Vrednost proizvodnje	3021	5791	4263	141	74			
Vrednost last. proizvod.	2111	4104	3029	143	74			
Celotni prihodek	3050	6096	4251	139	70			
Materialni stroški	2114	4205	1974	141	71			
Amortizacija	56	106	70	125	66			
Dohodek	880	1785	1207	137	68			

Obseg del merjen s prvimi tremi sestavinami presega lanskega za 39 do 40 %. Cene v Gradisu so se v poprečju dvignile za dobrih 21 %, kar pomeni, da se je realni obseg del povečal za 15 do 18 %. Ker so se materialni stroški povečali nekoliko bolj, kot se je povečal celotni prihodek porast dohodka malenkostno zaostaja. To lahko povemo tudi drugače in sicer tako, da se je ekonomičnost poslovanja malo poslabša-

la... Lani smo na en dinar porabljenih sredstev ustvarili 1,41 din celotnega prihodka, letos pa le za 1,40 din. Še vedno pa je ekonomičnost poslovanja dobra in to tembolj, če povemo, da se je naša produktivnost povečala nominalno za 38 %, realno pa za 14 %. V lanskem avgustu smo na opravljeno efektivno uro dosigli za 241 din vrednosti lastne proizvodnje, letos dosegamo 319 din.

Lani nas je bilo zaposlenih 7071, letos nas je nekoliko več — 7378 (brez delavcev v tujini in vajencev) in smo skupno opravili 9,5 mio efektivnih ur. Število zaposlenih in število opravljenih efektivnih ur se je povečalo za 4 %.

DOHODEK IN NJEGOVA RAZDELITEV

Največkrat izkazujemo uspeh poslovanja z doseženim dohodkom. Od njega so odvisni naši osebni dohodki in naša akumulacija. Dosegli smo za 1.207 mio din dohodka. Kako smo ga uporabili oz. razdelili je prikazano v naslednji preglednici.

I.—VIII/79 I.—VIII/79

Sestavina	I.—VIII/78		GN 79		I.—VIII/79		I.—VIII/78		GN 79	
	I.—VIII/78	%	GN 79	%	I.—VIII/79	%	I.—VIII/78	GN 79	%	
Dohodek	880	100	1786	100	1207	100	137	68		
Obveznosti	254	29	469	26	342	28	134	73		
OD	418	47	857	47	560	46	134	65		
Ostanek dohodka	208	24	460	26	305	26	147	66		

Obveznosti iz dohodka (vse obveznosti za splošne in družbene potrebe pospešena amortizacija in prispevek za skupne službe) so lani tvorile 29 % dohodka, planirali smo zmanjšanje njihovega deleža na 26 %, dosegli pa smo do sedaj 28 %. Rast obveznosti se je umirila, saj so se tudi nekatere prispevne stopnje zmanjšale. Osebni dohodki so se izplačali v višini 560 mio din: tj. 65 % planiranega zneska. V primerjavi z lanskim letom so osebni dohodki večji za 34 %. Življenjski stroški so se v letu dni v poprečju povečali skoraj za 24 %, kar pomeni, da je znesek za osebne dohodke realno večji za 8 %. Do katere višine lahko v posamezni TOZD izplačajo osebne dohodke, določajo interna merila delitve. Po teh merilih, ki so odvisna od doseženega dohodka na pogojno uro — D/ph, bi v TOZD lahko namenili za osebne dohodke 578 mio din. Razlika med izplačanimi in dovoljenimi osebnimi do-

hodki je pozitivna in znaša 45 mio din ali 8,5 % od izplačanih osebnih dohodkov. To pomeni, da je moč v vseh uspešnih TOZD iz te razlike deliti OD po uspehu.

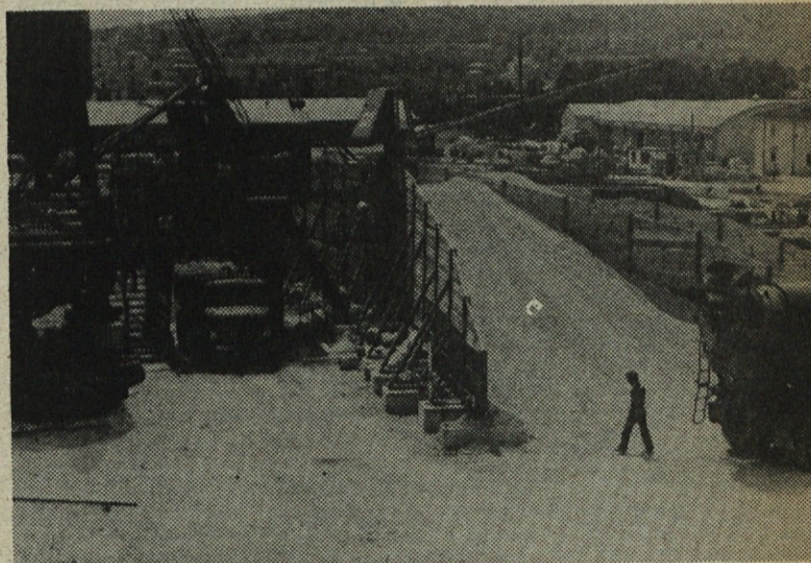
Ko smo iz dohodka pokrili vse obveznosti in osebne dohodke, nam ostane še 305 mio din. Iz tega moramo nameniti del za stanovanjsko gradnjo (cca 8 % od OD), del za obvezni rezervni sklad (2,5 % od dohodka), za sklad skupne porabe, za razne obveznosti do družbe in za poslovni sklad, za razširitev lastnih zmogljivosti.

V primerjavi z lanskim obračunom se je tako prikazan ostanek dohodka povečal za 47 odstotkov. Podatki v celoti kažejo zadovoljiv poslovni uspeh, ki ga bomo glede na našo angažiranost imeli do konca leta — če le ne bo prezgodnja in huda zima ali še hujše finančne omejitve.

STALIŠČE PREDSEDSTVA RK SZDL O AKTUALNIH VPRAŠANJH GRADNJE IN FINANCIRANJA KDIC SPREJETO NA 33. SEJI PREDSEDSTVA RK SZDL SLOVENIJE, 6. JULIJA 1979

Predsedstvo RK SZDL ugotavlja, da poteka gradnja Kulturnega doma Ivan Cankar dobro in brez zastojev, kar v danih družbeno-ekonomskih razmerah predstavlja pomemben stabilizacijski člen in hkrati primer smotrne uporabe družbenih sredstev. Vsem drugim podpisnikom družbenega dogovora o gradnji in financiranju Kulturnega doma izreka priznanje in jih poziva, da tudi v prihodnje vložijo vse sile, da bo ta prioriteta nacionalna naložba na področju kulture in družbenih dejavnosti sploh, dograjena v skladu s sprejetim programom v dogovorjenem roku. Posebno priznanje izreka Predsedstvo tudi organom, ki neposredno vodijo gradnjo Kulturnega doma in delavcem oziroma gradbeni operativi, ki vlagajo izredne delovne napore.

Republiška konferenca
SZDL Slovenije:
predsednik
Mitja Ribičič, l.r.

K doseženim rezultatom so v mnogočem prispevala urejena gradbišča

Gostje na slovesni otvoritvi

Otvoritve se je udeležil tudi naš glavni direktor inž. Saša Skulj

Odprli smo cesto Radlje — mejni prehod

»Dograditev šest kilometrov dolge sodobne regionalne ceste od Radelj ob Dravi do mednarodnega mejnega prehoda na radeljskem prelazu je pomembna pridobitev

Trak je prerezal in cesto odprl naš delavec iz Raven — Stanko Demšar

tako za Slovenijo kot za Avstrijo«, je povedal ob otvoritvi te ceste slavnostni govornik **Viktor Seidl**, predsednik skupščine republiške skupnosti za ceste in naprej poudaril, da bo sodobna cesta omogočila tudi razvoj mednarodnega prometa, ki je bil doslej zaradi slabe ceste nemogoč in da bo cesta v veliki meri pospešila tudi obmejni promet.

Slovesnosti v Radljah so se udeležili med drugim tudi predstavniki IS skupščine SR Slovenije, skupnosti za ceste SR Slovenije, konzularni predstavniki Avstrije v Ljubljani in Zagrebu ter Jugoslavije v Gradcu, predstavniki slovenskih in avstrijskih obmejnih občin, izvajalci del GIP Gradis TOZD Ravne na Koroškem, generalni direktor Gradisa Saša Skulj in drugi.

Projekt za rekonstrukcijo stare ceste je bil narejen leta 1970, z deli na cesti pa je mariborsko cestno podjetje začelo 2. oktobra leta 1972. Ker so dela bila izredno zahtevna je pozneje kot drugi izvajalec nastopil naš TOZD Ravne na Koroškem, ki je napravil tudi večji del ceste — mariborsko cestno podjetje je naredilo 2.100 metrov ceste na spodnjem

delu, ki je bil manj zahteven — in uredil vse hudournike, propuste, kašte in nasipe.

Obstoječa stara neasfaltirana cesta je imela zelo neugodne vozno tehnične elemente. Posamezni vzponi so dosegali celo 21 % vzpona. Cesta je bila široka le 3 do 5 metrov z zelo ostrimi serpentinami, tako da nova rekonstruirana cesta ne sledi po vsej dolžini stari cesti, ampak je del trase povsem nov. Razen tega je cesta v slabih vremenskih pogojih in po zimi bila zaprta za ves promet.

Rekonstrukcija in gradnja nove ceste je bila zaradi zelo strmih pobočij, velikega števila potokov in hudournikov zelo otežkočena. Prav ta neprimerna konfiguracija zemljišča je bila največja ovira za naše delavce.

Potoki na tem področju so izraziti hudourniki s strmimi brežinami. Za premostitev teh hudournikov so narejeni parabolični propusti širine 5 metrov. Vse dostope do teh propustov je bilo potrebno zaradi nedostopnosti iz stare ceste na novo zgraditi, kar je izredno oviralo gradnjo. Gradnja teh propustov je bila mogoča samo v lepem vremenu.

Na cesti je narejeno za 177.000 kubikov izkopa.

Gradnja na takem terenu bi bila nemogoča brez uporabe kašt. Sama gradnja kašt pa je zaradi razmočenosti brežin in nedostopnosti bila otežkočena. Kašte so enojne, dvojne in trojne in posamezne so visoke tudi do 11 metrov. Za vsako kašto je bilo potrebno narediti novočasno cesto, da so lahko vozili material do kašt. Delo pri izgradnji kašt je bilo še posebej otežkočeno zato, ker ni bilo možno ustvariti, zaradi omejenosti prostora, nobenih depnij in so se vsi materiali sproti vgrajevali.

Dodatno oviro pri polnjenju kašt z kamnitim drobirom je predstavljala prevoz kamnitega drobirja iz kamno-

loma v Josip dolu. Problem je bil v tem, da je na cesti iz Josip dola omejitvev osnega pritiska, tako da so s tovornjaki lahko vozili le 7 kubikov drobirja.

Strokovnjaki uvrščajo te cestne kilometre — poleg onih na avtocesti čez ljubljansko barje — med najtežje cestne gradnje v Sloveniji, zato je tudi razumljivo, da je naložba investitorja, Republiško skupnost za ceste SR Slovenije stala 122 milijonov dinarjev.

Trak je na začetku rekonstruirane ceste v Radljah prerezal in cesto odprl delavec TOZD Ravne na Koroškem **Stanko Demšar**, ki je kot skupinovodja delal dve leti na tej cesti. Po svečanem programu, ki so ga priredili učenci osnovne šole Radlje ob Dravi in pihalni orkester z Mute, so se gostje zapeljali do mejnega prehoda na radeljskem prelazu, kjer so manjšo slovesnost priredili tudi Avstrijci.

CVETO PAVLIN

Na mejnem prehodu Radelj je zaigrala godba iz Eibiswalda

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE		GRADIS	
OBJEKT	REKONSTRUKCIJA CESTE II/369 DRŽAVNA MEJA RADLJE OB DRAVI OD KM 0183 DO KM 3+61882		
INVESTITOR	REPUBLIŠKA SKUPNOST ZA CESTE S R SLOVENIJA		
NADZORNI	CIRMAN JOŽE DIPL. GR. ING. HENRAT STANE DIPL. GR. ING.		
PROJEKTANT	CESTNO PODJETJE MARIBOR TOMINC S. DIPL. GR. ING.		
IZVAJALEC	GIP GRADIS TOZD GE RAVNE NA KOROŠKEM		

Tabla je postavljena na začetku ceste, takoj za mejnim prehodom Radelj

Zahteva družbe — fleksibilno stanovanje

O fleksibilnem ali spremenljivem stanovanju smo spregovorili v februarški številki Gradisovega vestnika. Tokrat nadaljujemo, saj postaja problematika humanega stanovanja z vsakim dnevom aktualnejša.

Stanovanjske težave in upe tudi mi gradisovci živo občutimo. Še bolj kot drugi ljudje smo usodno povezani s stanovanjsko gradnjo. Nismo samo stanovalci, ki prebivamo v bolj ali manj primernih stanovanjih, smo tudi graditelji današnjega standarda. Skoraj vse Gradisove enote in obrati sodelujejo pri gradnji stanovanjskih naselij. Najbrž se ne bomo zmotili, če trdimo, da nam je pogovor o sodobnem stanovanju domač in razmišljanje o bodočem stanovanju zanimivo. Vendar dodajmo, povsem trezno, da je pogovor o bodoči stanovanjski gradnji za Gradis tudi nujen. Novi pristopi ne dozoriijo čez noč, novo tehnologijo ni lahko osvojiti, zlasti v današnjem času dolgoveznih dogovarjanj. Vemo tudi vsi, da se konkurenčne zahteve večajo, ne manjšajo. Naša ponudba s sedanjo tunelsko gradnjo bo morda že jutri postala zastarela in nekonkurenčna.

Zato bodimo konkretni! Razpis za udeležbo pri gradnji dvatisoč petsto stanovanj v ljubljanski soseski Fužine II. nedvomno postavlja zahtevo za gradnjo fleksibilnih stanovanj. Ponudba mora biti pripravljena v začetku prihodnjega leta.

Ponovimo si torej še enkrat, kaj si predstavljamo pod pojmom fleksibilnega stanovanja!

To je svoboden prostor, brez notranjih nosilnih sten. Recimo, da bo zbral neki stanovalec denar za 60 kv. m stanovanja. Dobil bo prostor, ki bi morda imel dimenzijo 6 x 10 m. Če bo ta prostor dobro premišljen, na primer, z dobrim razporedom oken, z najboljšo možno lego instalacij, bo na razpolago več različnih variant za postavljanje predelnih sten. Stanovalec si bo na tej razpoložljivi površini po svoje uredil stanovanje in ga kasneje tudi spreminjal po lastnih željah.

Osnovna zamisel o fleksibilnem stanovanju je tako privlačna, da bo kmalu postala tema dneva.

Politična parola samoupravnih stanovanjskih skupnosti je tudi že dolgo znana. Glasi se, da morajo biti bodoči stanovalci, ki so investitorji, aktivno vključeni v vse faze izgradnje svojega bodočega bivalnega prostora.

Učinkovita vključitev stanovalcev je možna le pri fleksibilnem stanovanju.

Saj bi bile različne variante ureditve stanovanja — v okviru možnosti izvajalca — že vnaprej pretehtane. Stanovalec bi si izbral varianto, ki bi bila najbližja njegovim željam. S pravočasnim dogovorom med izvajalcem in bodočim stanovalcem po neki, sčasoma preizkušeni organizacijski shemi, bi gradnja potekala brez zamud.

Ob tej trditvi bo marsikateri vodja gradbišča lahko navedel vrsto tehničnih pomislekov. Vodje gradbišč, ki imajo zaradi pomanjkljive organizacije že danes velike težave pri izvajanju stanovanjske gradnje, bodo postali ob teh dodatnih organizacijskih obremenitvah samo še bolj zaskrbljeni. A dvom bo treba zavestno potlačiti. Organizacijska krepitev je osnova obstoja, to je jasno vsakemu vitalnemu delavcu. Če so težave znane in predvidene vnaprej, niso nikoli brezupne. Pravočasno spoznanje težav je časovna prednost, ki omogoči, da zberemo dovolj moči potrebnih za premagovanje vsega zoprnega.

Fleksibilno stanovanje kot prostor velikih razmer zahteva marsikaj novega tudi v tehnologiji litega betona. Kar predstavljajte si enostavno in natančno sklapljanje ter razklapljanje opažev za različne prostore od 30 do 70 kv. m, seveda v nekem določenem modulu. Potrebno bo kar precej inovacijske spretnosti, da bomo kos večjim zahtevam, saj smo se precej polenili ob dosedanjih fiksnih tunelih.

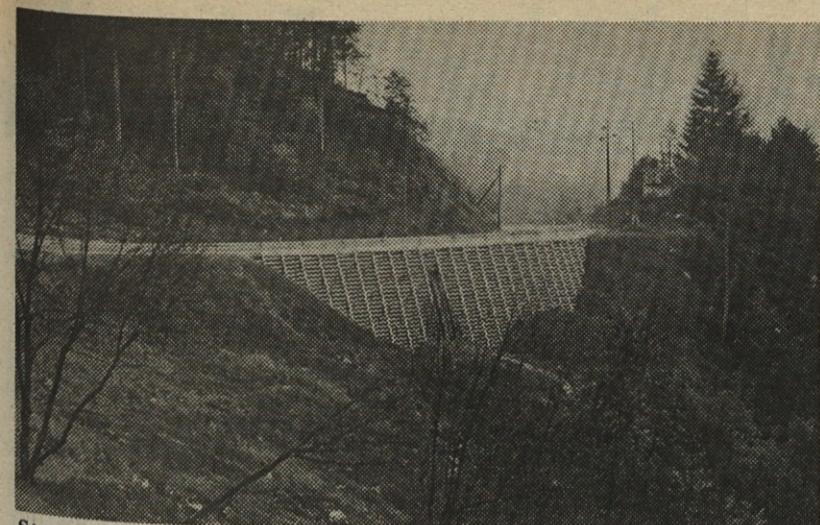
»Visoko leteče želje«, bo kdo zamahnil z roko. To je res, če tega ne znamo izpeljati. P avasaj spoznajmo te probleme! Morda bodo nerešeni tehnični problemi zamikali marsikatero gradisovca, ki rad preišlje, morda se bo tak problem obravnaval na različnih krajih širom Gradisa. Odkrivanje novih tehničnih rešitev ne spada samo v inženirski rezervat. Če bi bilo to res, potem bi v svetu ne poznali široko razporedene inovacijske dejavnosti.

Pri tehničnem problemu je najzahtevnejše opravilo njegova predstavitev. Čim je problem spoznan z različnih plati, ga lahko razrešuje kdorkoli. Ni važno ali je to tehnik — inženir v pisarni, ali delavec — praktik na gradbišču.

Tako široko razvito sodelovanje šepa, ne samo v Gradisu.

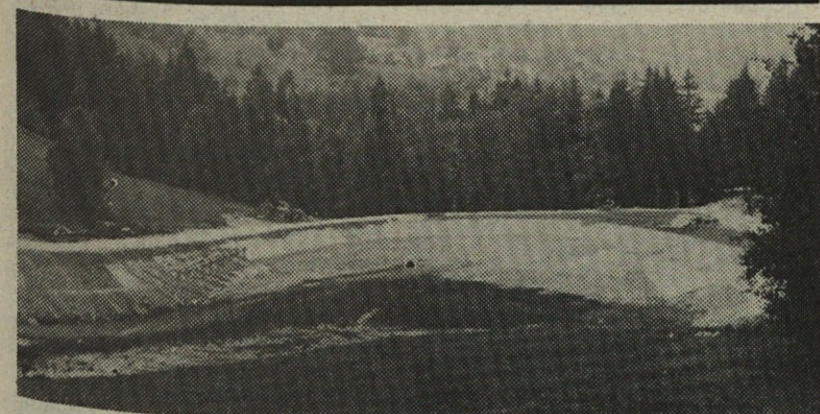
Za konec bo najbolje, če zapišemo, da bodo potrebne številne debate o gradnji fleksibilnih stanovanj in zato tudi veliko razmišljanj v našem Gradisovem vestniku.

SIMON FIŠER

Strokovnjaki uvrščajo te cestne kilometre med najtežje cestne gradnje v Sloveniji

Po Koroški...

Končuje se adaptacija Iverčkega jezera, ki ga opravlja TOZD Ravne

So zemeljska dela, kjer odpovedo stroji — človek je takrat nehadomestljiv

Očiščeno Iverčko jezero bo obloženo s kamnitimi brežinami ter izpustom. Leži v podnožju Uršlje gore, obdano z gozdovi in je prijeten kraj za oddih ravenkih železarjev, saj je oddaljeno le 6 km od Raven

GRADISOVCI NA SOČI

Komaj so končali z deli na hidroelektrarni Srednja Drava 2, so delavci mariborskega TOZD Nizke gradnje odhiteli na drug konec naše ožje domovine, v Solkan. Tam se je nam-

pre pred nekaj meseci pričela gradnja zadnje soške elektrarne. Če pravimo, da so prihiteli pred nekaj meseci, velja to le za večino, nekaj pa jih je že prej delalo pri pripravljanih

delih, kot je na primer gradnja začasnega dovoznega mostu in izkop jame.

Če smo pred šestimi meseci pisali le o pripravljanih delih za gradnjo HE Solkan, potem lahko sedaj zapišemo, da se je že začela tudi gradnja elektrarne, kajti delavci Nizkih gradenj iz Maribora že zapirajo prvo gradbeno jamo. Za izgradnjo prve gradbene jame je potrebno narediti 16 vodnjakov. Tako bo narejena pomožna pregrada. Rok za izgradnjo le-te je april leta 1980. Po dograditvi prve gradbene jame bo sedem vodnjakov z miniranjem odstranjeno iz Soče, preostalih devet vodnjakov pa bo uporabljeno kot sestavni del prvega ločilnega stebra. Takrat pa bomo lahko začeli z zapiranjem druge gradbene jame.

Celotno gradbišče pa vseeno ni še popolnoma urejeno. Proti koncu gredo dela na ureditvi platoja za betonarno in platoja za žerjavno progo. Poteka tudi urejevanje še nekaterih dovoznih cest na gradbišču in odvoz izkopanega materia-

stavitvi opažov v vodi, kajti zmanjšati morata vse luknje na opažu in vsa ostala dela v vodi.

Na gradbišču je zaposleno okoli 80 ljudi. Delajo vsak dan do 17. ure, po potrebi pa tudi ob sobotah, če gre za kritična dela, kot je to na primer betoniranje. Vsi delavci stanujejo v delavskem naselju. Stanovanjsko naselje sestoji iz petih stanovanjskih barak tipa ST 40 s pripadajočimi sanitarnimi objekti. O življenju v delavskem naselju nam je nekaj več povedal upravnik naselja tov. Pogeljšek Zvonko: »Vsi naši delavci stanujejo v naselju, v katerem je prostora tudi za vse delavce, ki bodo delali na tem gradbišču v fazi najbolj intenzivne gradnje, vendar še vedno nimamo opremljenih vseh barak, tako da bom imel sedaj nekaj problemov, ker bodo kmalu prišli delavci, oprema za barake pa bo prišla šele čez nekaj časa iz Črne Gore. Včasih se res zgodi, da pripeljemo delavce na gradbišče, prej ko uredimo njihove bivalne prostore.

Kuhinjo imamo urejeno v objektu, ki ga je zgradilo SGP Primorje in bodo po dograditvi elektrarne imeli v njem prostore gostinci in Kajakaški klub. V menzi imamo postavljeno tudi televizijo.«

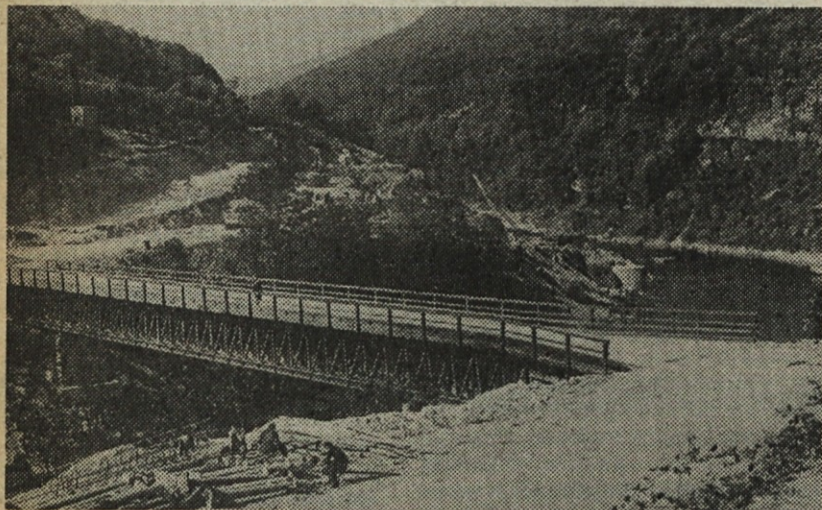
Hitijo predvsem zaradi lepega vremena. Soča je Gradiscovcem že pokazala zobe letos pozimi, ko je pontone, ki so jih uporabili pri gradnji mostu, odnesla naravnost v Italijo. Soča je namreč izrazito hudourniška reka. Minimalen pretok vode je bil doslej 12 kubičnih metrov, povprečen pa doseže 90 kubikov. Toda letos pozimi, ko je odneslo pontone, je pretok dosegel kar 2400 kubikov vode v sekundi.

Sedaj je skoraj na minimalnem pretoku, zato graditelji hite z deli, preden jih preseneti jesensko deževje. Kajti, ko poplavi jamo, je treba začeti skoraj znova.

Gradiscovcem dela preglavice tudi struga. Doslej so bili vajeni Drave, tam je namreč pod prodrom trden pohorski granit, tu pa so naleteli na razjedeno kraško skalo. To je treba »zašiti« z injekcijami betona, da kasneje ne bo nevšečnosti. Poleg tega morajo paziti, da ne bi pregrade postavili na »samice«, na skale, ki so sicer velike, vendar niso povezane z okoliškim terenom. Da bi se izognili taki nevšečnosti vrtajo delavci Geološkega zavoda v osi poskusne vrtnice in sproti ugotavljajo trdnost podlage.

Tako je torej v teh dneh na Soči pri Solkanu. Dokler si je sonce in Soča ne bo pokazala svojega hudourniškega značaja, bodo dela potekala brez zastojev. Ne glede na to, da graditelji pričakujejo nevšečnosti, so še vedno optimisti in računajo, da bodo v predvidenih treh letih končali izgradnjo tega objekta.

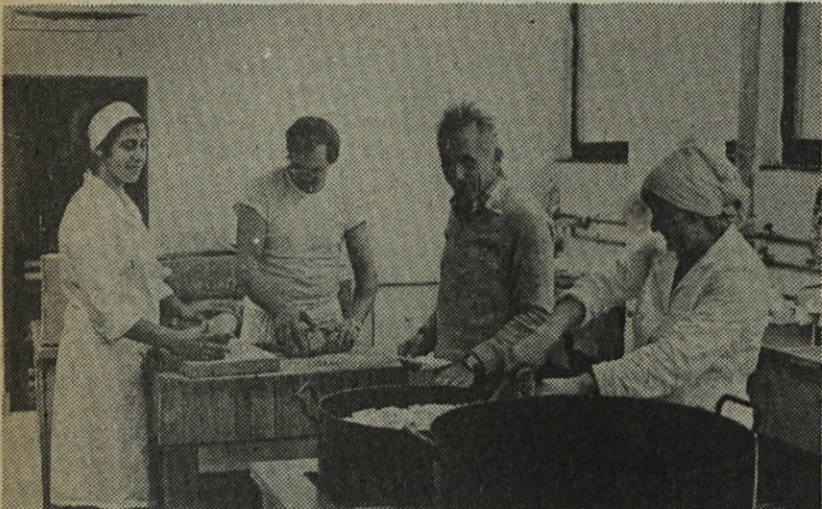
M. PIRJEVEC C. PAVLIN

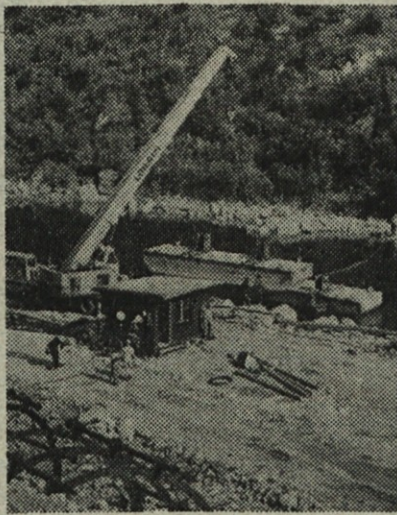
Gradbišče je urejeno na desni obali Soče. Zato je narejen začasni most, preko katerega poteka ves promet

V lepo urejeni jedilnici, kjer sedaj jedo naši delavci, bodo po končani gradnji HE Solkan prostori motela ob Soči

Posnetek iz kuhinje v Solkanu: Marija Marinšek, Franc Vidmar, Zvonko Pogeljšek in Senada Gavarič

Pontone postavljajo v Sočo z avtodvigalom

la. Do sedaj je že izkopano in odpeljano okoli 47.000 kubikov raščene materiala.

V sedanjih fazi gradnje je najbolj nujna postavitev betonarne, kajti potrebe po betonu so vse večje. Dosedanje so beton za betoniranje vodnjakov prve gradbene jame morali voziti iz 13 kilometrov oddaljene Vrtojbe, kar izredno povečuje stroške gradnje. Ko bo betonarna postavljena na gradbišču, ne bo več problemov z dobavo betona in kar je še bolj pomembno, zmanjšani bodo stroški.

Na gradbišču stalno delata tudi dva potapljača, ki opravljata podvodna dela, kot je: čiščenje naplavljenega materiala do raščene skale, vrtanje lukenj za podvodno miniranje skal, da bi dobili enakomerno ravno dno Soče, sodelujeta pri po-

Neustavne povlastice

Ustavni sud Jugoslavije zvanično je upoznao Skupštinu SFRJ sa pojavama nezakonitosti izdavanja raznih povlastica u nekim organizacijama udruženom rada.

U pismu koje je upućeno ukazuje se na neustavnost samoupravnih opštih akata kojima je predviđeno da radnici mogu koristiti sredstva rada, proizvode i usluge svoje radne organizacije uz određeni popust ili besplatno. Navedeni su primeri da su neke organizacije omogućavale pojedincima korišćenje svog voznog parka za stambenu izgradnju uz minimalnu naknadu dok su neke gradske organizacije oslobadjale zaposlene plaćanja utrošene vode. Ovi i slični primeri su u suprotnosti sa načelom Ustava prema kome se raspodela dohotka može obavljati samo u skladu sa rezultatima rada. Sticanje materijalne koristi samo na osnovu toga što je neko zaposlen, nije u skladu sa Ustavom i ostalim zakonima.

Ustavni sud Jugoslavije posebno je analizirao povlastice u nekim oblastima javnog saobraćaja — na jugoslovenskim železnicama, JAT i PTT organizacijama. Računa se da povlastice na JZ koristi oko 383.000 lica. Pravilnikom JAT o povlašćenom ili besplatnom prevozu radnika povlastice koriste aktivni i penzionisani radnici (ako su radili najmanje 10 godina) i članovi njihovih poro-

dica. Oni imaju pravo na jednu povratnu kartu za inostranstvo sa popustom od 90 odsto in pet letova u zemlji sa 75 odsto popusta. U telefonskom saobraćaju, pojedine organizacije PTT uvele su popust za zaposlene i penzionere od 50 odsto za troškove telefona i priključak za telefon.

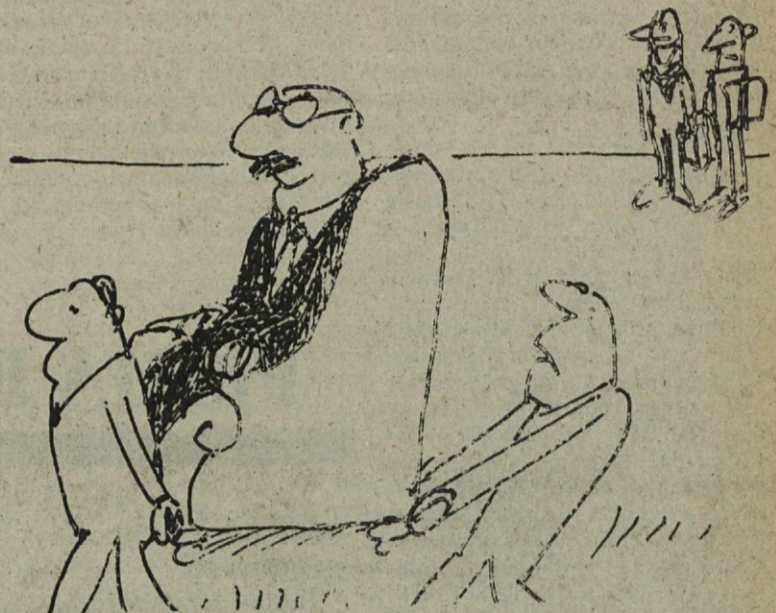
Suštinska primedba Ustavnog suda jeste da se u svim ovim slučajevima povlastice daju iz ukupnog prihoda radne organizacije što je u suprotnosti sa propisima. Jedina zakonska mogućnost opstanka povlastica, jer za neke od njih ima opravdanja, bila bi da se izdvajaju iz dohotka radne organizacije i uključe u sredstva lične i zajedničke potrošnje u kojima radnici odlučuju na samoupravnoj osnovi u svojim osnovnim organizacijama.

Po oceni Ustavnog suda Jugoslavije osnovne organizacije mogu uvoditi povlastice svojim zaposlenim radnicima ali su dužne da za pokrivanje tih troškova obezbede sredstva iz čistog dohotka. U takvoj situaciji radne organizacije, Jugoslovenske železnice, na primer, koje posluju sa gubicima, ne bi mogle da obezbede sredstva. Sud zato predlaže da se u takvim slučajevima posebno kada se radi o povlasticama na železnici koje imaju dugu tradiciju i proističu iz međunarodnih obaveza rešenja nadju društvenom akcijom.

M. D.

Da li ćemo imati vremena podeliti višak!!

Drug direktor je dobio premeštaj!

Optimizam s rezervom

Podatak da je za šest meseci ove godine u privredi zabeležno povećanje ostvarenog dohotka od 30 odsto unelo je dozu optimizma u krugove privrednika. Ali, upozoravaju stručnjaci, ne sme se predvideti činjenicu da je ovakav pokret ostvaren u nedovoljno čvrstim uslovima, pre svega kroz visoku stopu inflacije i znatnog platnog manjka sa inostranstvom. Zato je normalno očekivati da se ovakva stopa ne može održati i do kraja godine, pa je optimizam dobio dozu rezerve.

U službi SK ukazuju i na prve znake smirivanja potrošnje. Stopa rasta izdvajanja iz dohotka (14 odsto) prvi put je u jednom obračunskom razdoblju menja od stope ostvarenog dohotka (30 odsto). Manja su i izdvajanja iz ličnih dohoda (stopa rasta 25,6 odsto), pa su ukupna izdvajanja za društveno-političke zajednice i SIZ-ove povećana za 21,7 odsto, što je opet manje od povećanja ukupnog dohotka. Iako se može zaključiti da se »nameti« na dohodak smanjuju, i ove podatke

valja ipak prihvatiti sa izvesnim oprezom. Poznato je, naime, da je prošle godine u SIZ-ovima bilo velikih viškova (oko osam milijardi dinara). Oni niso direktno vraćeni privredi, već su upotrebljeni kao neka vrsta akontacija uplata u ovoj godini.

Podaci takodje pokazuju da je unekoliko usporen i rast lične potrošnje u osnovnim organizacijama udruženog rada. Pri povećanju čistog dohotka za 31,7 odsto, izdvajanja za ličnu potrošnju rasla su za 27,4 odsto. Ohrabrujuće je takodje opredeljenje privrede da povećava izdvajanja za zajedničku potrošnju, čime se, ustvari, najviše pomažu radnici sa nižim primanjima.

I u raspodeli OOUR-a primećuju se izvesne promene. Tako je na primer, povećanju rasporedjenog čistog dohotka za 31 odsto, deo za ličnu potrošnju povećan za 27 a za akumulaciju za 51 odsto. Prvi put su u toj preraspodeli sredstva za unapredjenje materialne osnove rada znatnije povećana.

Bez šefa propast

Nekom prilikom je objavljeno da neka američka preduzeća vrše za naše pojmove jedan čudan test sa svojim šefovima: pošlju ih na plaćeni godišnji odmor i za to vreme prate rad njihove službe. Ukoliko je služba u stanju da normalno radi i u odsustvu svoga šefa onda taj šef dobija pozitivnu ocenu. Dober šef mora tako da organizuje rad svoje službe da je ona u stanju da obavlja posao i bez njega i to bez ikakvih problema.

U nas su stvari često drukčije. Naš »dobri« šef drži sve informacije i ostale »konce« za sebe i činovnici rade koliko im se naredi. Tako oni uvek zavise od šefa koji smatra da bi bez njega sve propalo. Neverovatna je činjenica, na primer, da činovnik izvršava klauzule ugovora koji nikada nije pročitao.

U ovom napisu namerno je upotrebljen termin »činovnici«, jer radnici koji su primorani ovako da rade

i nisu ništa drugo.

Ovakva pojava vuče za sobom i jednu drugu. Nije mali broj šefova kojima odgovara da njihovi potčinjeni budu što nesposobniji i manje školovani. Tako je šef zadovoljen, jer mirno drži svoje mesto, a njegovi potčinjeni ne moraju mnogo da razmišljaju. I vuk sit, a i ovca dovoljno. A čitava veća »pamet« proizilazi iz veće informisanosti u odnosu na radnu materiju. Tek u podjednakim uslovima informisanosti o poslovnom predmetu mogli bismo da razmišljamo o relativnoj sposobnosti.

Mogao bi komentar na ovu temu da bude i duži, ali ne bi to mnogo vredelo. Dok je sveta i veka biće i šefova. I to onih koji mirno mogu da odsustvuju sa posla, a da ne remete radni proces, jer su ga dobro organizovali i onih koji ako odu — sve stade. A možda bi bilo dobro da ovi drugi ipak odu... i ustupe mesto bolima

DRAGAN MRAOVIĆ

Komandovanja nema, prisutnost nedostaje

Ocena nedavnog sastanka u Centralnom komitetu SKJ da se nalazimo tek na početku radjanja nove uloge Saveza komunista u političkom sistemu nameće mnogo razloga za razmišljanje. Prošla su vremena u kojima je Partija donosila odluke ili pak jednim »rezom« presudjivala svuda tamo gde su nastajali sporovi. Takve svoje vodeće uloge u društvu Savez komunista se dobrovoljno odrekao. Opredelio se za put da bude osnovna usmeravajuća snaga društva, ali zajedno sa ostalim subjektima kojih je iz dana u dan sve više, da se u samoupravnim telima i delegatskim skupštinama snagom argumenata, a ne pukim autoritetom, bori za ostvarivanje svoje politike.

Ovakva aktivnost Saveza komunista je uslov za ostvarivanje njegove avangardne uloge. Tim postaje čudnija činjenica što određene akcije, nimalo nevažne, često tek mimo Saveza komunista. Osnovni razlog tome je, čini se, njegova nedovoljna prisutnost u delegatskim telima i to od momenta stvaranja njihovih programa, pa do donošenja i sprovođenja odluka. Postoji i izvestan strah da bi Partija mogla sputavati da deluje na samoupravne organe i druge institucije našeg političkog sistema, a ponegde i želje za vraćanje na staro. Naime, u procesu usaglašavanja samoupravnih interesa pojavljuju se problemi i različita mišljenja koja ponekad odugovlače donošenje vrlo značajnih dokumenata. U takvim situacijama nekima se čini da bi bilo lakše da se to u organima Saveza komunista »preseče«. Pristalice ovakvog načina delovanja gube iz vida pre svega dve činjenice: da smo mi to već imali i da smo se baš na osnovu stečenih saznanja opredelili za ono što imamo danas i drugo da bi takva aktivnost komunista značila stvaranje monopola SK i sputavanje demokratskičnosti političkih odnosa.

Između komandovanja i pasivnosti jedini izlaz je dnevna politička akcija. Pojednako u osnovnim organizacijama SK, u partijskim rukovodstvima u federaciji i funkcionisanju delegatskih tela. To mora postati »dežurna tačka« svih dnevnih

redova. Ne, naravno, da bi se tu, u okviru organizacije, završavala rasprava već zato da bi se, kasnije, težina i značaj zauzetih stavova redu u raspolaganju društvenim sredstvima. Ova služba stalno saradjuje sa odgovarajućim službama i organima, a posebno je značajna njena povezanost sa organima samoupravne radničke kontrole. Samoupravne kontrole se sve više angažuju u otkrivanju i prijavljivanju raznih pronevera, pljački, zloupotreba službene dužnosti i drugih oblika privrednog kriminala. Medjutim, kada je reč o borbi protiv takozvanih korisnih nezakonitosti, kontrole nisu tako efikasne. Najbolji primer za takvu tvrdnju je ponašanje u oblasti investicija, odnosno obezbeđenje sredstava, čemu umnogome doprinosi nedovoljan uticaj radnika, a ponekad i organa upravljanja na ovom području.

U praksi je takodje dosta pristuno nepridržavanje društvenih dogovora i samoupravnih sporazuma o raspodeli dohotka i ličnih dohodaka. Iako SDK oprimeni ovih sporazuma obaveštava zainteresovane faktore, ipak se retko preduzimaju mere protiv prekršilaca odredbi tih sporazuma.

Kada je reč o određenim ponašanjima u privredi, treba imati u vidu činjenicu da je u relativno kratkom roku donet veliki broj sistemskih i drugih zakona i akata, pa je potrebno vremena za njihovu adekvatnu primenu. Osim toga, sigurno je da u nekima od njih ima određenih neusklađenosti i nejasnoća, pa i postojanja kolizije, što otežava njihovo sprovođenje u život. Pošto je praksa već ukazala na neka rešenja, ove manjkavosti bi trebalo brže otklanjati.

D. BOŽINOVIĆ

PISMA BRALCEV

Iskrena hvala, gradisovci

Dne 19. septembra sem se ponesrečila na stopnicah pri podhodu v Puharjevi ulici. Zlomila sem si roko in se poškodovala po glavi in nogah.

Pri tej nesreči so me opazili delavci z gradbišča »Gradis«, mi nudili prvo pomoč in poklicali reševalce. Za to humano dejanje se jim iskreno zahvaljujem.

KSENIJA BORISOVA,
Ljubljana

Foto komentar: silka in prilika razmer v gradbeništvu v Mariboru! — Desno, poslovna zgradba za Timo Maribor gradi GP Stavbar Maribor. Levo, adap-

Alkoholizem — bolešt »broj tri« savremenog čoveka

Alkoholizam je danas bolešt »broj tri« savremenog čoveka, je odmah iza srčanih oboljenja i oboljenja od raka odnosi najviše ljudskih žrtava i izaziva teške materijalne i socijalne posledice — ističe se u izveštaju Pokrajinskog sekretarijata za zdravlje i socijalnu politiku koji je nedavno razmatralo Izvršna veće skupštine SAP Vojvodine.

Procenjuje se da u Vojvodini ima 42.000 alkoholičara kod kojih se mogu naći znaci telesnog, psihičkog i socijalnog propadanja. Uz alkoholičara su ugrožena prosečna još tri člana njegove porodice, a najviše su pogodjena deca. Bežeći iz teške porodične atmosfere ta deca se često odaju delinkvenciji. Čak 65 odsto mladih prestupnika potiče iz porodica alkoholičara, a i ne mali postotak mladih narkomana.

Pored ovih socijalnih posledica alkoholizam utiče i na znatan broj razvoda brakova. Na ovo upozorava podatak da se u pojedinim sredinama, na primer, zbog alkoholizma razvede i do 40 odsto brakova. Vojvodina se otuda u pogledu učestalosti razvoda brakova nalazi na prvom mestu u Jugoslaviji: 203 razvoda na 1000 zaključenih brakova.

Za deset godina na ovom području bolnički je lečeno 23.400 alkoholičara. U tom razdoblju za stacionarno lečenje izgubljeno je gotovo 1,236.000 bolesničkih dana. Alkoholičari prosečno godišnje izostaju s posla 70 radnih dana, ili dva puta više nego ostali. Njihovi izostanci su najčešće ponedeljkom, posle praznika i isplate ličnih dohodaka. Alkoholisani pojedinci tri puta češće se povredjuju a mnogo prerano postaju invalidi.

Epidemiološka praćenja pokazuju da su alkoholizmom zahvaćeni ljudi u najboljim godinama. Čak 80 do 90 odsto alkoholičara je u starosnoj dobi između 30 i 50 godina. Životni vek ovih ljudi je za 20 godina kraći nego ostalih, a prosečno nije duži od 50 godina.

Preventivna aktivnost u suzbijanju alkoholizma i narkomanije mora biti stalna, organizovana i obuhvatiti sve sredine. Očekuje se da će do kraja ove godine biti donet jedinstven program preventivnih mera za još efikasniju borbu protiv ovih zala, a preduzeće se i neki drugi koraci.

IZ VOJSKE NAM PIŠEJO

Prisrčno pozdravljam vse delavke in delavce Gradisa, posebno pa tiste v tozdu LIO Škofja Loka.

Drago Ereiz

V.P. 2469-1,2 c

79400 Čapljina

Novosti iz gradbeništva

NOVI TIP CEMENTA ZA PREDNAPETE KONSTRUKCIJE

V Sovjetski Zvezi so začeli proizvajati nov tip cementa, imenovanega »napeti«. Le-ta omogoča betonu, da postane trdnější že v teku prvih 24 ur, kar pa je ena in polkrat hitreje od drugih betonov. Pri izgradnji hidrotehničnih objektov beton, ki je narejen iz tega novega cementa, kljub hitrem stiskanju, postane nepropusten za vodo, ne nastajajo pa nikakršne razpoke. Sedaj raziskujejo možnost za široko uporabo tega tipa cementa pri izgradnji prednapetih konstrukcij v stanovanjskih gradnji.

PREGIBEN MOST — EDINSTVEN V SVETU

Na reki Somi je nedavno odprt za promet novozgrajen pregibni most, ki je po nekaterih karakteristikah edinstven v svetu. Na tem mestu je že prej stal most, ki se je dvigoval v primeru prehoda ladij. Novi most pa ima šest radarjev na zemlji in dodatne štiri za približevanje ladij (po dva iz vsake smeri).

Ti radarji delujejo tako, da se v primeru, ko se vozila nahajajo na mostu, prižgejo rdeče luči na semaforjih, nameščenih tako, da jih lahko opazijo kapitani na ladjah in pravočasno ustavijo ladje. Razen tega računalnik upravlja odvisno od položaja ladje v reki prehod ladij izpod mostu na ta način, da dobijo ladje, ki so bolj oddaljene od mostu, navdilo naj se ustavijo, dokler ne bi bila rečna pot svobodna.

Usmerjanje prometa vozil in ladij je avtomatsko, vendar morajo vse ladje imeti radarski reflektor, če niso grajene iz ladijske pločevine.

NOVO SREDSTVO ZA TERMOIZOLACIJO STREH

Neka ameriška tovarna je začela uporabljati nov sistem za termično izolacijo streh. Na obstoječo strešno konstrukcijo z brizganjem nanašajo sloj poliuretanske pene, ki zagotavlja odlično zaščito pred vročino in mrazom, kot tudi pred drugimi atmosferskimi motnjami. To peno lahko odlično nanašajo na vsako očiščeno in suho površino, saj se dobro prijema na večino podlog, lahko pa jo nanašajo tudi na neravne površine in površine nepravilnih oblik.

»ZELENA PREPROGA« ZA UTRJEVANJE NASIPOV IN KANALOV

Sovjetski strokovnjaki so uspešno preizkusili nov način utrjevanja nasipov, zidov in dna kanalov s takoi-menovanimi »zelenimi preprogami«. Postopek je namreč tak, da na betonsko ploščo položijo tkanino iz steklenih vlaken, ki predstavlja svojevrstno armaturo bodočega zelenega tepiha. Potem preko sloja steklene tkanine položijo sloj treseta. Korenine rastlin prodirajo skozi tkanino in ko pridejo do betona, se razrastejo po njemu in medsebojno gosto prepletejo. Armatura je tako zraščena s tresetom. Taka zelena preproga je elastična in se lahko zvije v valj. Ta neobičajna preproga je lahko na zidovih in dnu kanala, »prijemlje« pa se v nekaj dneh.

Tako obloženim kanalom ne preti erozija niti pri najvišjem nivoju vode. Raziskovanja so pokazala, da je »zelena preproga« močnejša in trajnejša od betonskih plošč.

Med gosti na otvoritvi avtoceste je bil tudi predsednik IS SR Slovenije dr. Anton Vrtaša

Avtocesta Vrhnika — Ljubljana odprta

Tri leta je minilo, odkar so začeli pripravljati barjanska tla med Ljubljano in Vrhniko za novi del avtoceste. Ko smo se vozili po stari cesti proti jugu, so naša tarnanja o gostoti prometa in o slabi cesti malo izgubila na ostrini, saj smo lahko gledali, kako iz tal raste nova moderna cesta, po kateri se bomo vse drugače vozili kot do sedaj. Čakali smo in dočakali: sredi septembra je bila slovesna otvoritev dela avtoceste od Vrhnike do Dolgega mostu v Ljubljani. Vsi smo se oddahnili — tisti, ki se vozijo po stari luknjasti cesti (ki jo

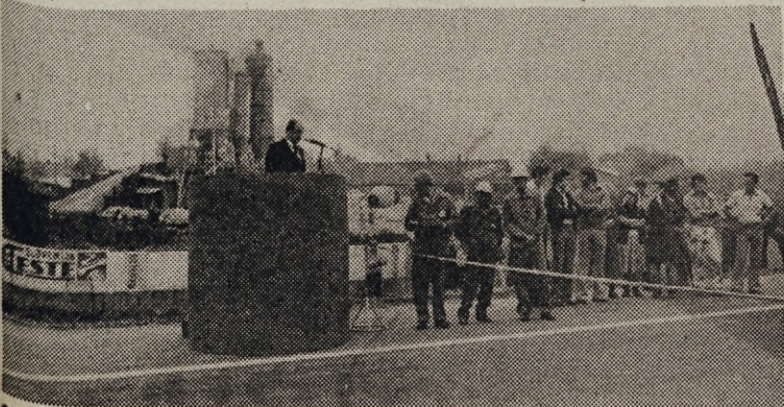
je nekoč tudi gradil Gradis) in Gradisovci, ki smo imeli nalogo, da na tako težkem terenu postavimo sedem nadvoзов.

Marsikdo je v času gradnje zmajeval z glavo, da pač cesta ne bo pravi čas pripravljena, da bodo spet zamude; naši delavci — predvsem iz TOZD GE Nizke gradnje — pa so delali in se trudili, večkrat tudi ponoči. Uspeh ni izostal in cesta je bila pravi čas pripravljena.

Pa si oglejmo otvoritveno svečanost še v slikah:

Ugledni gosti na otvoritvi avtoceste

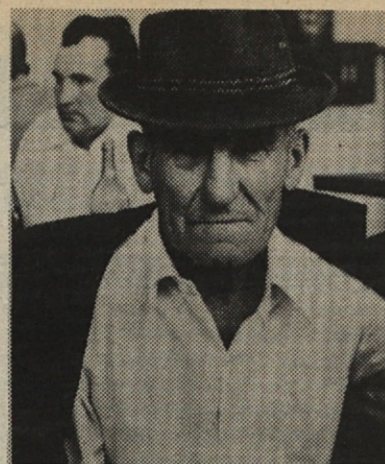
Slavnostni govornik na otvoritvi avtoceste

Trak je prerezal delavec SGP Slovenijacest ob asistenci našega delavca in GP Primorje

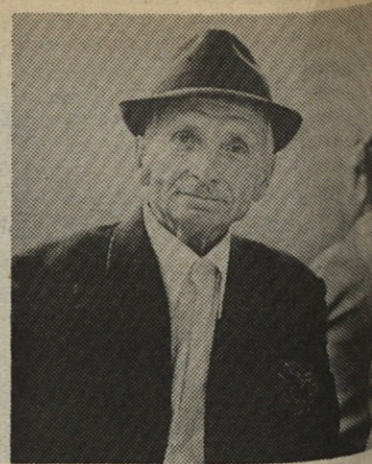
V imenu družbenopolitičnih organizacij občine Ptuj je vse navzoče pozdravil predsednik občinske skupščine dr. Cvetko Doplihar in delavcem Gradenj tudi v bodoče zaželel toliko delovnih zmag, kot jih je bilo v preteklih 30 letih

Simon Čeh je dobil nagrado za 15 let dela pri Gradnjah

Anton Kukovec je bil kar 25 let pri podjetju

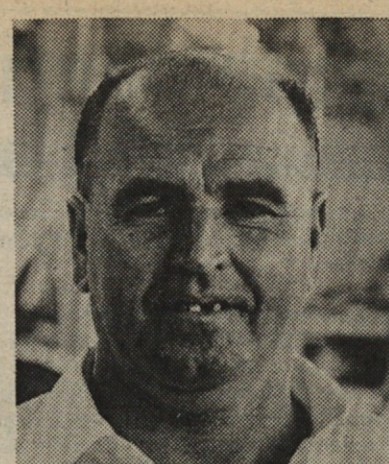
Anton Vrabelj je dobil priznanje za 25-letno zvestobo

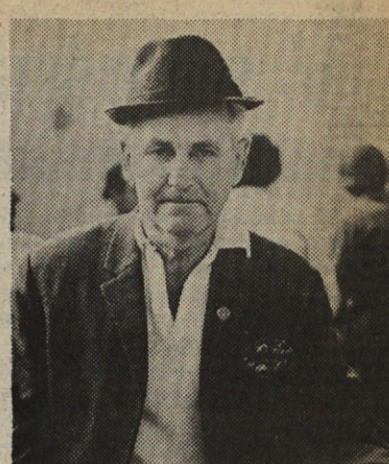
Janko Muzek je že 10 let pri Gradnjah. Sodelavci so se ga spomnili in obdarili za srečanje z Abrahamom

Ivan Saver je najstarejši gradisovec po stažu, saj je pri Gradnjah že 28 let

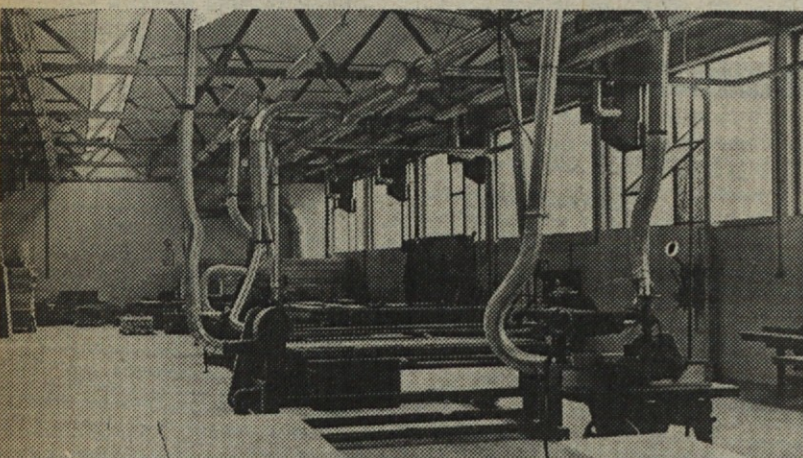
Franc Horvat je delovodja s 27-letnimi izkušnjami pri Gradnjah

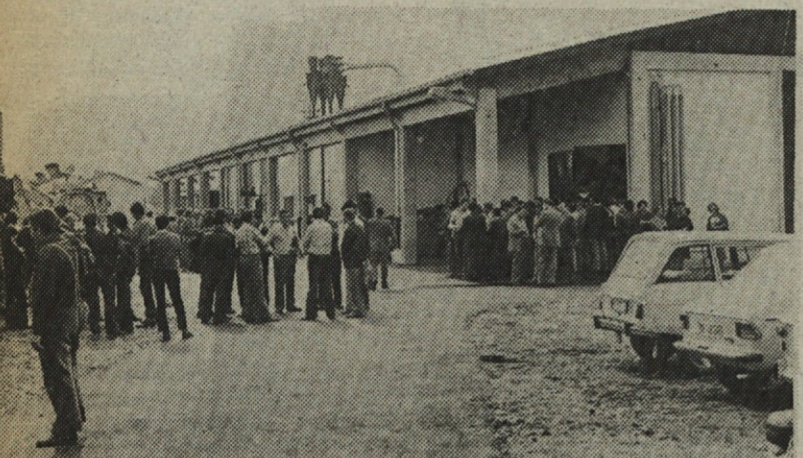
Simon Meglič je bil Gradnjam zvest 20 let

Kratek kulturni program so pripravili učenci OŠ Juršinci

Stari stroji v novi mizarski delavnici

Pred novo mizarsko delavnico so vsi nestrpno čakali, da se je svečanost pričela

Proslava 30-letnice TOZD GE Gradnje Ptuj

V PTUJU JE BILO SLAVNOSTNO IN VESELO

Vsi, ki so 21. septembra letos šli po Ormoški cesti v Ptuj mimo našega TOZD »Gradnje«, so videli, da je tam vse pripravljeno za slovesnost. Pred upravnim poslopjem so visele gradisove zastave ter republiška in državna zastava ter zastava ZK. Še bolj svečan ton celi slovesnosti je dajala glasba Ptujске godbe na pihala.

Da, slavili so naši ptujčani, slavili so trideset let podjetja, trideset let uspešnega dela in nenehnega razvoja.

In niso slavili samo 30. obletnico podjetja, ampak tudi novo delovno zmago, v katero so sami vložili ure in ure prostovoljnega dela. Pohvalili so se, da so vsi skupaj naredili več kot 1.500 prostovoljnih delovnih ur in zato odpirajo **novo mizarsko delavnico**. To je sodoben objekt, ki bo zamenjal neustrezne prostore, v katerih so dosedaj delali mizarji.

V novi mizarski delavnici so se v tem svečanem trenutku zbrali vsi delavci TOZD »Gradnje«, upokojevci in ostali gosti.

Vse prisotne je pozdravil tov. ing. **Franc Ivanuša**, še posebej pa je pozdravil predsednika občinske skupščine Ptuj dr. Cvetka Dopliharja, namestnika sekre-

tarja občinske konference ZK Ptuj tovariša Stanka Lepelj, predsednika SZDL Ptuj tovariša Franca Zdravca, predsednika občinskega sindikalnega sveta Janka Mlakarja, direktorja novega TOZD v Frankfurtu tovariša Jožeta Gašperšiča in direktorja kadrovske socialne službe Gradisa tovariša Lojzeta Cepuš.

Kot drugi je besedo prevzel direktor TOZD »Gradnje« Ptuj tovariš **Julij Gjurasek**, ki je spregovoril o razvoju temeljne organizacije od začetka pred tridesetimi leti do danes in o priključitvi »Gradenj« leta 1975 h Gradnjam. Ta priključitev je bila vsekakor pozitivna, je naglasil tovariš Gjurasek, saj so Gradnje so danes gradisov TOZD, pri katerem najhitreje narašča dohodek. Na koncu je spregovoril o razvojnih načrtih v naslednjem obdobju. Do konca letošnjega leta naj bi naredili tudi manjšo železokrivnico in novo kotlovno čez. Naslednja investicija bi bila gradnja nove menze in rušenja objekta, v katerem je prej bila mizarska delavnica, ker so ti objekti že prestari in neuporabni.

Ko bo spet nekaj denarja, bi naredili prizidek k upravni stavbi in se tako rešili prostorske stiske, ki jo imajo danes. Tudi te objekte bodo gradili z čim več prostovoljnega dela, kot je to bil primer z ravnokar odprto mizarsko delavnico.

Več je o gradnji mizarske delavnice povedal obratovodja te tovariš **Karel Lah**. »Mizarsko delavnico smo zgradili mi vsi z svojim prostovoljnim delom in zato ni bilo nič čudno, da je direktor delal pri pokrivanju strehe in da je tehnični pomočnik vozil samokolnico,« je povedal tovariš Lah in pozval vse prisotne, da si bolj podrobno ogledajo objekt; stroji, ki so postavljeni v delavnici so precej stari in zato jih bo treba čimprej zamenjati z novimi in bolj sodobnimi.

Mizarska delavnica je dolga 60 in široka 15 metrov. V njej je sedaj zaposlenih 47 delavcev. Investicijska vrednost objekta je 7,5 milijonov dinarjev in tovariš Lah je izkoristil priložnost ter se zahvalil za pomoč, ki so je bili v obliki kredita deležni od GE Maribor.

V imenu družbenopolitičnih organizacij občine Ptuj je vse navzoče pozdravil predsednik

občinske skupščine dr. Doplihar in hkrati zaželel delovnim ljudem »Gradenj« tudi v bodoče mnogo uspeha pri nadaljnjem delu.

Za kratek kulturni program, ki je sledil tem pozdravnim govorom, so poskrbeli učenci osnovne šole Juršinci, nad katero ima naš TOZD Gradnje pokroviteljstvo.

Po kulturnem programu so upokojevcem in ostalim delovnim jubilentom podelili priznanja in nagrade. Z gromkim aplavzom so vsi pozdravili najstarejšega gradisovca v Ptuj tovariša **Sauer Ivana**, ki je že 28 let pri podjetju in je še danes aktiven. Priznanja in nagrade so dobili tudi vsi za 10., 20. in 30 let skupne delovne dobe. Spomnili so se tudi tovariša Muzek Janka, ki je dobil nagrado za srečanje z Abrahamom.

Uradnem delu proslave je sledila bolj sproščena oblika praznovanja. Jesti in piti je bilo dovolj za vse. Igrala je domača glasba, edino gradbeniki so tarnali, zakaj med njimi ni več gradbenic, saj bi bilo ob plesu veselje večje.

C. PAVLIN

Po pozdravnih govorih, podelitvi nagrad in priznanj ter po kratkem kulturnem programu se je veselje nadaljevalo ob dobri jedaci in kupici vina

Častni gostje na proslavi 30-letnice v Ptuj

Nagrade je dobilo več kot 60 delavcev in upokojevcov

V splošni ambulanti niso brez problemov

V čakalnici gradisove splošne ambulante na Mislejevi ulici v Ljubljani se vsakodnevno tare več kot 50 čakajočih na pregled pri doktor Pojetu. Upravičeno se uprašamo, »ali so vsi čakajoči resnično bolani«?

Isto vprašanje smo zastavili tudi doktor Pojetu in sestri Ivanki Kitek: »Sigurno je nekaj med čakajočimi takih, ki so prišli samo zato, da bi za vsako ceno dobili bolniški stalež pod pretvezo, da boleajo za to in ono boleznijo, da jih nekaj zbada v križu, poleg tega, da tudi z želodcem imajo težave itd. Pri takem »pacientu« takoj lahko predvidevam, zakaj je prišel — rad bi bolniški stalež in ker ga ne dobi se znajde na zelo preprost način. V soboto in nedeljo odpotuje v domač kraj si tam pridobi stalež in potem ga po 14 in več dni ni nazaj na delo.

Obstaja tudi druga možnost, da takega »bolnika« pošljem na dodatne preiskave, ki seveda trajajo in veliko stanejo, da bi na koncu ugotovili, da je pacient zdrav. Možnosti

sankcioniranja takšnega pacienta so zelo zapleteni in brez pravega učinka.«

POTREBNO BI BILO VEČJE SODELOVANJE KSS PO TOZDIH

Analiza poslovanja obratne ambulante v prvi polovici letošnjega leta nam pokaže, da je v tem obdobju bilo pregledano 5.566 pacientov, kar pomeni v povprečju 42,5 pacientov dnevno ali 7,08 na uro. K tej obremenitvi moramo prišteti še dnevno povprečno 6 sprejemov pred nastopom v službo. Za tak pregled je normativ 30 minut.

Ob taki dnevni frekvenci je razumljivo, da dela zdravniška ekipa že na skrajnem robu zmogljivosti še posebno, ker postaja ambulanto delo tudi administrativno vedno bolj zahtevno. Ekipa ambulante kompenzira to obremenitev s podaljšanjem rednega delovnega časa tudi do dve uri dnevno in opuščanjem polurnega dnevnega odmora.

Da bi vsaj delno razbremenili zdravstveni tim, bi bilo nujno večje in bolj organizirano sodelovanje kadrovske socialnih služb po tozdih, kajti vedno več je problemov, ki so veliko bolj kadrovsko-socialni kot pa medicinski.

Tak že omenjen problem, ki je tudi iz leta v leto večji, je priznavanje bolezenskih izostankov iz drugih ambulant oziroma republik. Ugotavljanje verodostojnosti teh bolezenskih izostankov, običajno so tudi zelo dolgi jemlje ekipi ambulante ogromno dragocenega časa. Nepriznavanje le-teh pa vodi do težkih konfliktov med delavcem in zdravnikom, ki zaenkrat še edini odloča ali se tak stalež delavcu prizna ali ne. Tak bolj administrativni in manj medicinski problem bi morali urejati na tozdih.

Večje sodelovanje bi bilo potrebno tudi pri zaposlovanju invalidov, pri zdravljenju alkoholikov, pri delu s kroničnimi bolniki, pri sistemskih pregledih in pregledih pred sprejemom v službo itd.

Kako je z delavci, ki pogodbeno delajo za Gradis in potrebujejo zdravniško pomoč? smo vprašali sestro Kitkovo.

»Kljub naši preobremenjenosti smo v prvi polovici leta v obratni ambulanti pregledali 255 delavcev, ki pogodbeno delajo za Gradis in iščejo zdravstveno pomoč pri nas. To pa seveda še dodatno obremenjuje naše delo. Delo z njimi je tudi administrativno veliko bolj zahtevno, ker je plačnik vseh zdravstvenih storitev druga republika.«

ANALIZA BOLNIŠKEGA STALEŽA V LJUBLJANSKIH TOZDIH — NAJBOLJ POGOSTA OBOLENA V GRADISU

V prvem polletju letošnjega leta smo na ljubljanskih tozdih zaradi

bolniškega staleža izgubili 22.601 delovni dan, kar pomeni 8,12 dni izostankov iz dela na vsakega aktivnega zavarovanca, oziroma 5,38 procentov bolniškega staleža.

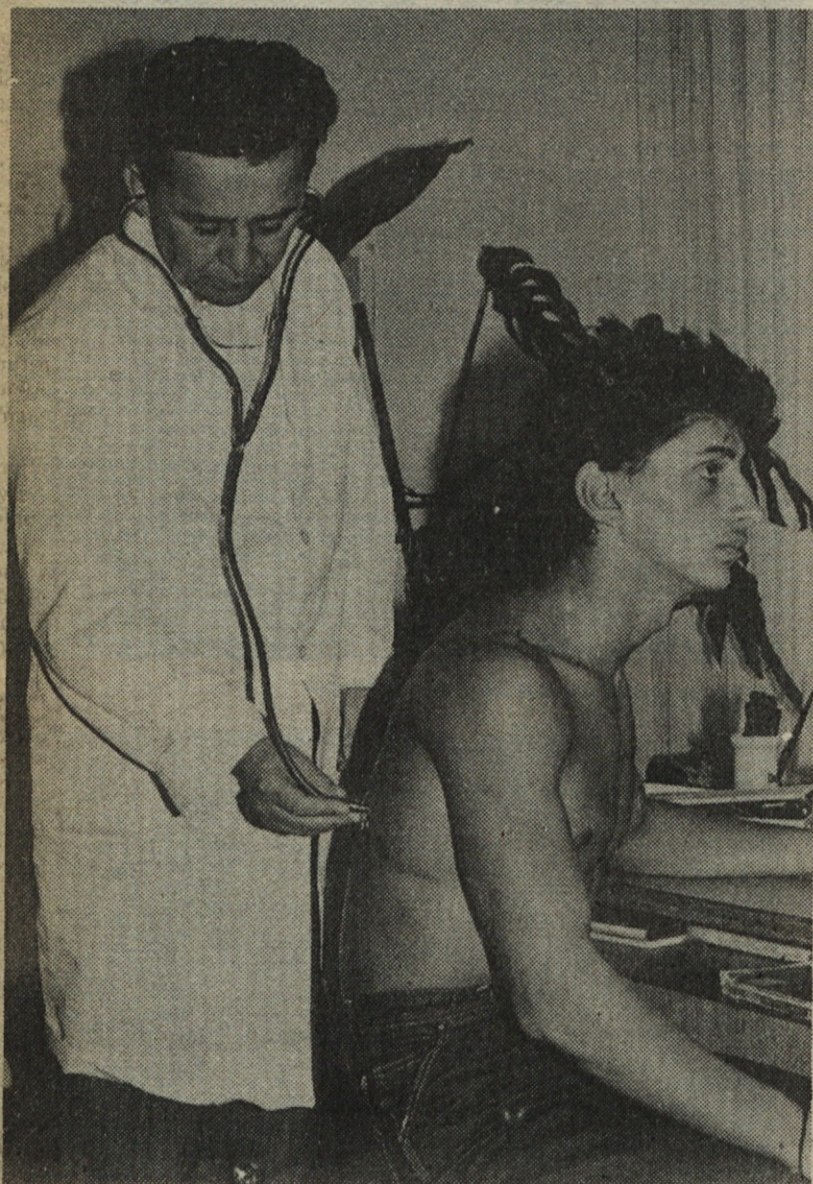
Katera obolenja se najbolj pogosto pojavljajo?, smo vprašali doktor Pojeta.

»Še vedno so na prvem mestu pogostnosti respiratorna (prehladna) obolenja (vnetje grla, nosne sluznice, sinusov, akutni in kronični bronhitis in pljučnica), ki pa niso resnejša ker ni previsoko število izgubljenih delovnih dni in sama bolezen po navadi ne traja dalj časa. Prav respiratorna obolenja so v večji meri pogojena z naravo dela v gradbeništvu. Največ izgubljenih delovnih dni zaradi teh bolezni so imeli na OGP, GE Ljubljani in Železokrivnici.

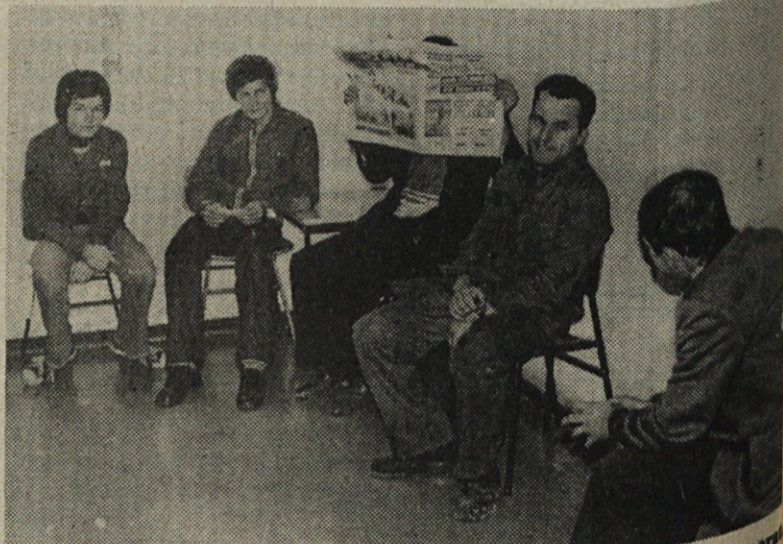
Po pogostnosti so na drugem mestu poškodbe izven dela. V zadnjih petih letih opazamo stalno naraščanje poškodb izven dela, posebej pa je zaskrbljujoče večanje procenta izgubljenih delovnih dni. Od vseh obolenj je procent izgubljenih delovnih dni najvišji prav pri poškodbah izven dela. Največ izgubljenih delovnih dni zaradi bolezni izven dela so imeli na Kovinskih obratih, OGP in Ljubljana — okolici.

Pogostost izostankov iz dela zaradi nege je sorazmerno velik, vendar skupina teh izostankov ni problematična. Največ izgubljenih delovnih dni zaradi nege imajo na DSSS, Biroju in Upravi delavskih domov.

Na četrtem mestu po pogostnosti pojavljanja so bolezni lokomotorne aparata, vendar je skupina teh obolenj po procentih izgubljenih delovnih dni na drugem mestu, tako za poškodbami izven dela. V večini primerov gre pri teh obolenjih za kronično degenerativne in ireverzibilne spremembe na hrbtnici, tako da je prej ali slej nujno potrebna

dr. Alojz Poje pregleda tudi do 60 pacientov dnevno v naši obratni ambulanti

Čakalnica se je kaj hitro izpraznila, ko so »bolniki« zagledali fotopapar. Manj hitri so se skrili za časopis

sprememba delovnega mesta. Z ostro selekcijo pri sprejemih v službo, z nekaterimi tehničnimi izboljšavami pri delovnih procesih in z upoštevanjem navodil zdravstvene službe, kako varovati hrbtenico pri težkem fizičnem delu, bi verjetno lahko znižali težo in pogostnost teh obolenj. Največ izgubljenih delovnih dni zaradi obolenj lokomotorne aparata imajo OGP, Železnogrnivnica in Ljubljana-okolica.

Na petem mestu so prebavna obolenja. Ta skupina boleznij je silno hvaležna za simulacijo in s tem za podaljševanje bolniškega staleža. Največ izgubljenih delovnih dni zaradi prebavnih obolenj imajo v Ljubljani-okolici, GE Ljubljani in Železnogrnivnici.

Po pogostnosti so poškodbe na delu na šestem mestu, po procentu izgubljenih delovnih dni pa na četrtem mestu. Opažamo, da so nesreče na delu v zelo veliki meri pogojene s človeškim faktorjem — neupoštevanjem varnostnih predpisov, nevidnost in nepazljivost pri delu. Največ izgubljenih delovnih dni zaradi nesreč na delo imajo v Železnogrnivnici, OGP in GE Ljubljani.

Ali bolniški stalež na ljubljanskih tozdih upada?

»V tozdih procent bolniškega staleža ne kaže tandence upadanja, temveč se je procent bolniškega staleža v ljubljanskih tozdih v primerjavi z letom 1978 dvignil za 0,74%.

V tem polletju ugotavljamo v primerjavi z letom 1978 precejšnji porast procenta izgubljenih delovnih dni v OGP za 2,25% in Železnogrnivnici za 2,3%.

Ali narašča tudi število kroničnih bolnikov?

»Odstotek kroničnih bolnikov je na ljubljanskih tozdih visok. Tudi polletni prirastek — 42 novih kroničnih bolnikov — je zaskrbljujoč. Ta skupina je tudi problematična zato, ker je vsaj v polovici primerov delazmožnost teh bolnikov omejena, v približno štiridesetih primerih pa ta obolenja vodijo v invalidnost I. in III. kategorije.

Kako poteka delo z alkoholiki in delo z invalidi?

»Delo z alkoholiki je dokaj težavno, ker v večini primerov gre za dolgotrajno alkoholno zasvojenost in s tem psihično razgradnjo do take mere, da so do zvrženja popolnoma nekritični. Kljub temu smo v letošnjem polletju poizkušali pripraviti do zdravljenja 18 alkoholikov. Za zdravljenje pa se je odločilo le 7 delavcev. Odnos delovne organizacije do tega problema se bo moral nujno spremeniti, če bomo hoteli dosegati pozitivne rezultate.

V prvem polletju smo predlagali za invalidski postopek 34 delavcev. Večina delavcev je zaradi kratke delovne dobe in nizke starosti predlagana za invalidnost III. kategorije. Za štiri mlajše delavce smo predlagali prekvalifikacijo, kar je sigurno najpozitivnejša oblika rehabilitacije.

Kako je s pregledi delavcev pred

»Plan pregledov delavcev pred zaposlitvijo za letošnje leto je bil 400 pregledov. V prvem polletju pa smo opravili 449 pregledov. To pomeni, da smo že v prvem polletju dosegli in preseglji plan za letošnje leto.«

DELAVCI NE MARAJO STACIONARIJA

»V želji, da bi čimbolj pomagali bolnim delavcem, predvsem takim, ki potrebujejo nekajdnevno ležanje in nego smo lansko leto organizirali v domu na Mislejevi stacionarij, kajti zdravljenje v stacionariju je bolj učinkovito.

Po nekaj mesecih truda smo stacionarij opustili. »Bolniki« niso hoteli v stacionarij, ker so seveda imeli druge plane in druge posle, ki so jih planirali v času bolniškega staleža. Iz dneva v dan smo paciente pregovarjali, naj se odločijo in gredo za tri dni v stacionarij, kjer bi ležali, jemali

zdravila in imeli potrebno hrano, kajti toliko časa je največkrat dovolj za pozdravitev prehlada, driske in podobnih obolenj. A vse je bilo brez uspeha. Tisti, ki so bili resnično bolani, so se še nekako odločali za stacionarij, ker v samskem domu niso imeli potrebne preskrbe, simulanti in ostali »bolniki« pa so stacionarij energično odklanjali.

Stacionarij smo organizirali tudi zato, ker navsezadnje vemo, da komaj desetina tistih, ki so na bolniški zares tudi leži, vendar naše želje in pobude so naletele na gluha ušesa,« je o delu v stacionariju povedala višja medicinska sestra Ivanka Kitek.

Da bi zmanjšali bolniški stalež in število izgubljenih delovnih dni, je potrebno večje sodelovanje kadrovsko-socialnih služb tozodov z obratno ambulanto, večje možnosti sankcioniranja simulantov in redne kontrole bolniškega staleža po domovih

in samskih domovih. Tako bi v primeru, ko zdravnik kot terapijo predpiše tudi obvezno ležanje in bi »bolnika« ne našli doma, takoj začeli postopek proti takemu delavcu. Nujno bi bilo, da vsi Gradisovi tozdi ljubljanskega področja združijo sredstva in čimprej zgradijo delavsko menzo in tako omogočijo vsem delavcem redno prehrano, kajti vse več naših mladih delavcev bo leha za obolenji želodca in prebavnega sistema, dobra prehrana pa je predpogoj zdravja. Po drugi strani pa bi tudi z nekaterimi tehničnimi izboljšavami pri delovnih procesih, z upoštevanjem navodil zdravstvene službe o varovanju pred težkim fizičnim delom in z upoštevanjem predpisov iz varstva pri delu zmanjšali število delavcev, ki resnično zbolijo med delom in po njem. Tako bi privarčevali prenekateri dinar.

C. Pavlin

Zdravi zobje so pogoj za zdravje človeka

Osnova delovnega uspeha je vsekakor zdravje neposrednega proizvajalca. Pomemben faktor zdravja so tudi zdravi zobje. Prav zaradi tega smo obiskali našo zobno ambulanto v Ljubljani. Že po številu čakajočih je bilo razvidno, da ima zobozdravnica Nada Rihar polne roke dela.

»Imate vsak dan tako »gužvo«, je bilo prvo vprašanje.

»Ko naročimo paciente«, je povedala zobozdravnica Nada Rihar, »jih naročimo 15 na dan, vendar se zgodi, da pridejo tudi nenaročeni in tisti z zobobolom, tako da dnevno popravim zobe tudi 20 in več pacientom. To pa je le nekoliko preveč, kajti pri tako številnih posegih nujno pada kvaliteta dela.«

Kako pa gradisovci skrbimo za svoje zobe?

»Moje nekajmesečne izkušnje (kajti nadomeščam zobozdravnico Šuštaršič Darjo, ki je na porodniškem dopustu), so pokazale, da Gradisovi delavci zelo slabo skrbijo za svoje zobe, a to predvsem pomeni, da si neredno umivajo zobe in sploh ne skrbijo za higieno ustne votline. Opazila sem tudi, da velika večina tistih, ki si zobe umivajo, delajo to nepravilno, premalo časa porabijo za umivanje zob in to delajo dokaj mehansko.

Zobe moramo umivati po vsaki jedi, kajti edino tako lahko odstranimo ostanke hrane iz ust in preprečimo kvarjenje zob.

Od teh faktorjev: dednost, prehrana in redno umivanje zob, bi morali dajati največji pomen prav zadnjemu in z redno higieno zmanjšati število pokvarjenih zob.«

Kakšne posege je potrebno največkrat narediti pri pacientih?

»Prav zaradi prej omenjenih

kot 70 odstotkov konservirajočih zdravstvenih storitev, a le manj kot 30 odstotkov je protetičnih storitev.

Poseben problem za Gradis je tudi veliko število sezonskih delavcev in delavcev, ki so na terenu. Le-ti ne morejo nikoli imeti popolne zobozdravstvene oskrbe, kajti pacient pride le enkrat ali dvakrat na zdravljenje, potem je premeščen na teren in tako ga ne moremo oskrbeti do konca.

Za prenekaterega pacienta je tudi predpisana participacija previsoka in prav zaradi te participacije, ki je v primerjavi s participacijo v drugih deželah res minimalna, se dosti naših pacientov odloči, da bo rajši kar brez manjkajočega zoba.

To je tudi eden od pokazateljev kako smo zanikrni in nekulturni glede zobozdravstvene kulture. Včasih nam je bolj pomembno, da imamo ne vem kakšen imeniten

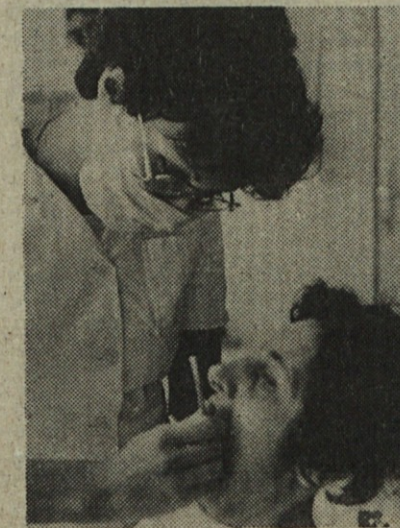
avto, ali pa supermoderne ploščice v kopalnici, niti malo pa nas ne skrbi, ker si z isto zobno ščetko že deset let enkrat dnevno umivamo, ali si jih sploh ne umivamo.

Kako pa je z opremljenostjo naše zobozdravstvene ambulante in pa z materiali s katerimi delate?

»Aparatura, s katero popravljam zobe, je bila pred šestimi leti kolikor je minilo od otvoritve te ambulante, še kar primerna, sedaj pa obstajajo že veliko bolj sodobne aparature, ki predvsem omogočajo lažje delo zobozdravnika in povzročajo manj bolečin pacientom.

Z materiali, ki jih uporabljam pri konservirajočih zobozdravstvenih posegih nimam nobenih problemov. Pri Kemofarmaciji dobim vse potrebne materiale za vsakodnevno delo in še nikoli se ni zgodilo, da ne bi dobila naročilnice, ko grem nakupovat material.«

C. P.

Dobro smo pripravljeni!

Po vsej Sloveniji smo 29. in 30. septembra preizkušali svoje zmogljivosti in pripravljenost za primer nepredvidenega ali izrednega stanja. Tudi v ljubljanskih TOZD Gradisa je bilo tako in kako smo se »držali«?

Že navsezgodaj je bil alarm, ki je zaposlene obvestil, da je potreben takojšen umik iz stavb zaradi močnega potresa. Nato je akcija potekala prav tako, kot bi šlo zares in končna ugotovitev je bila, da so vsi obvezniki zelo resno pristopili k izvajanju svojih nalog. Naše fotografije, ki jih je posnel dežurni fotograf za ta dan ing. Rajko Kogej in na teritoriju KO in SPO Ludvik Šnajder, bodo vsekakor več povedale kot pisana beseda:

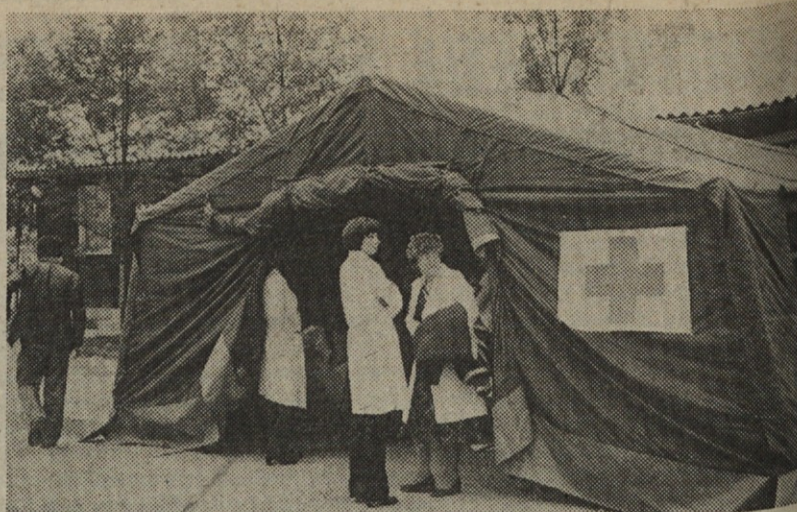
Radijska zveza je bila hitro vzpostavljena med štabi, krajevno skupnostjo ter občinskim štabom

Veliko naših delavcev je ostalo pod ruševinami in le hitra akcija reševalcev je pripomogla, da žrtev ni bilo

Hitri prenos ranjencev do zdravniške oskrbe je v katastrofah zelo pomemben

Naša zdravstvena ekipa v svojem sanitetnem šotoru

Naši strokovnjaki so akcijo zelo uspešno pripeljali do konca

Poveljnik akcije tov. Joško Repše in tov. Martinčič kot načelnik dajeta povelja za ekipe na območju KO Ljubljana in SPO

Potres so spremljali tudi požari, katere pa so naši gasilci hitro zadušili

Trije žerjavi nad Rušami

Če vas slučajno pot zanese po Dravski dolini iz Maribora proti Dravogradu, boste že po nekaj minutni vožnji opazili na levi strani gost, siv stebel dima, ki se počasi a vstrajno vali iz ruške tovarne dušika. Pa še nekaj boste zagotovo opazili. Tri velike rumene stolpne žerjave z znakom Gradisa.

Sedem let je od tega, ko je Gradis pričel z večjimi deli v Rušah. V tem času je ustvaril za 16 milijonov del. Trenutno potekajo dela v vrednosti preko 10 milijard dinarjev. Naj naštetem samo nekaj večjih objektov: peč za proizvodnjo ferosilicija z vsemi pripadajočimi objekti, upravna zgradba tovarne dušika — površine okrog 4.000 in stanovanjska izgradnja itd.

60 ljudi, kolikot jih je zaposlenih trenutno v Rušah, je razmeroma kratkem času zgradilo veliko objektov in ustvarilo precejšen dohodek. Vodja gradbišča je gr. inž. tov. Miro Primorac. Njegova desna roka pa je že nekaj časa gr. tehnik tov. Barbara Starovasnik-Medved. Tu je še pripravnik Bojan Zakelšek ter delovodje: Javornik, Zarnec, Guček in Kosi. Praviijo, da imajo odlične delavce, le premalo jih je. Potrebo-

vali bi jih še, pa kaj, ko delavcev primanjkuje tudi na drugih gradbiščih.

55 stanovanj, ki jih trenutno gradijo v Rušah, so že odkupila ruška podjetja; zgrajena pa morajo biti do konca prihodnjega leta.

Zanimivo je to, da so v Rušah uvedli delo po skupinah: tesarji, železokrivci in betonarji. Po besedah inž. Primorca gre sedaj hitreje in delo se lažje akordira. Te skupine krožijo po gradbiščih, in je zategadelj lažje planirati delo. Verjetno bodo v najkrajšem času organizirali tak način dela tudi za zidarje.

Uvodoma sem zapisal, da se nad Rušami vali gost siv stebel dima. Pa se ne bo več dolgo. Nova peč za ferosilicij, ki mora biti zgrajena do februarja prihodnjega leta, prehaja počasi v zaključno fazo. Potlej ne bo več tega zoprnega prahu in dima, ki človeku sili v oči in nos. Rušani so se ga nekoliko navadili, tudi naši delavci so se ga, pa bodo le presrečni, ko ga ne bo več.

Se najbolj se bodo oddahnili žerjavisti, ki sedaj visoko nad strehami tovarne »požirajo« ta prah in se v vročem poletnem soncu »pražijo« v kabini žerjava.

Zamikalo me je, da bi se povzpel na enega izmed njih, pa kaj, ko je v kabini prostora samo za enega.

Ob prvi priliki pa bi se le rad pomenil z njimi, s temi žerjavisti, ki tukaj v Rušah vztrajno, a previdno vrtijo žerjavno ročico, na kateri je pritrjena tabla z napisom Gradis.

ŠTROF

NOVICE IZ GE MARIBOR

— V akcijo Nič nas ne sme prese- netiti smo se tudi delavci gradbene enote Maribor aktivno vključili. Akcija je potekala na treh mestih: obrati Pobrežje, samski domovi ter na gradbišču novega gledališča. Pokazalo se je, da smo dobro pripravljene, nekatere napake pa bo potrebno analizirati in jih v prihodnosti odpraviti. Podrobnosti o akciji bomo še poročali.

— Pričeli smo z deli na novi kotlovnici Maribor—Jug. Sektorni vodja ing. Čač Vlado se je z vso resnostjo lotil dela, kajti z gradnjo objekta bi morali pričeti že pred mesecem dni, pa zaradi sprememb v projektu nismo mogli.

Š.F.

Tone — 50 let

Anton Rajk

50 let je — in ni dolga doba. Kakor se vzame. Odvisno je od človeka. Za Toneta Rajka bi lahko rekli, da ni. Če ga pogledaš, kako dan za dnem hiti po pobrežkih obratih v delovnem plašču in vedno z kakšnim železjem v roki, mu nikakor nebi prisodili, da je letos srečal Abrahama. Saj težko verjamem, da ga je, kajti venomer samo hiti. Od Kovinskih obratov, tovarne avtomobilov, varilne šole in gumarne. V svojem »volkswag- nu« prevaža reduktorje, osovine, vijake in še kaj, kajti separacija in celotni obrati ne smejo biti dalj časa v okvari. Tone Rajk — strojni tehnik vodi namreč remontno skupino pri GE MARIBOR in skupaj s svojimi fanti — varilci, ključavničarji skrbi za to, da stroji na obratu nemoteno tečejo. To jim uspeva. Nemalo po njegovi zaslugi.

Ob njegovem jubileju so mu sodelavci podarili sliko starega dela Maribora — Lenta ter mu zaželeli obilo zdravja ter plodnega in ustvarjalnega dela v Gradisu.

Novice iz GE Maribor

— Eno od večjih gradbišč je prav tako osnovna šola Pobrežje. Sektorski vodja Šafarič Janko ima nemalo težav pri začetku gradnje, skrbi pa ga predvsem rok izgradnje, ki je izredno kratek (začetek prihodnjega šolskega leta).

— O gradnji tovarne sladkorja v Ormožu smo že veliko napisali. Zaenkrat ta dela, ki jih opravlja Gradis, potekajo v roku. To so že večkrat poudarili na skupnih sestankih in mislim, da lahko izrazimo priznanje in zahvalo vsem delavcem Gradisa v Ormožu.

— Dela pri rušitvi in obnovi SNG Maribor lepo napredujejo. Delo je precej težavno in nevarno zaradi dotrajanosti zgradb. Kaj več pa bomo objavili v prihodnji številki.

V Mariboru pričetek gradnje kotlovnice

V Gradisovem domu na Pohorju so svečano podpisali pogodbo o izgradnji kotlovnice Maribor—Jug. Tako so obeležili pričetek gradnje tega, v Mariboru, tako potrebnega objekta. Svečanosti so se poleg

predstavnikov PROJEKTA, GRADISA, IMP in investitorja prisostvovali še predsednik SO Maribor tov. Rafael Razpet, predstavnik Kreditne banke Maribor, predsednik SIS za komunalno dejavnost ob-

čine Maribor ter drugi gostje.

Uvodoma je o pomembnosti tega objekta spregovoril predsednik SO Maribor tov. Rafael Razpet ter poudaril, da obstajajo realne možnosti, da bo objekt končan do prihodnje kurilne sezone. Energetska kriza je naredila svoje. Objekt zaradi spremembe projekta kasni že za cel mesec. Toda predstavnik mariborskega GRADISA tov. Franc Gačnik je v svojem govoru povedal, da je končno prišel čas, ko mariborska podjetja enotno nastopajo pri tako pomembni gradnji in ravno to je po njegovem mnenju jamstvo, da bo kotlarna do roka zgrajena. Gradbeni delavci bodo poskusili vse, da nadoknadijo izgubljeni čas, direktor mariborskega IMP tov. Ulčar Vlado je poudaril, da je to tretji takšen objekt v naši državi ter dodal, da so njihovi monterji v celoti pripravljeni za začetek gradnje. Nobenega dvoma ni, da so se mariborski izvajalci del skrbno pripravili na gradnjo tega objekta, da bodo v bitki s časom tudi zmagali.

ŠTROMAJER FRANJO

Na sliki od leve proti desni: direktorji TOZD GE Maribor Franc Gačnik, toplotne oskrbe v izgradnji Franc Strelec in IMP Maribor Vlado Ulčar

Zaključna dela na podvozu Erjavčeve, Puharjeve in Cankarjeve ulice

Že koncem junija smo odprli za promet novo Prešernovo cesto, ki je speljana nad Erjavčevo cesto in Puharjevo in Cankarjevo ulico, vendar s tem dela za delavce tozda GE Ljubljana niso končana, kajti takrat so bili narejeni le mostovi za podvoze na novi Prešernovi cesti, ostala dela pa še vedno niso končana.

Po dograditvi podvoza za novo Prešernovo cesto so se z večjo intenziteto lotili podvoza pod železnico Ljubljana-Trst. Ta most je tudi že dograjen. Dolžina mostu je enaka dolžini cestnega mostu, to je 22 metrov, vendar je ta most širok le 10 metrov, cestni pa 20 metrov.

Tretji most, ki je sedaj v gradnji, bo namenjen le pešcem za dostop iz Rožne doline v Tivoli. Most je po dolžini enak obema predhodnikoma, širok pa je 4,5 metra.

Kompleks treh mostov na Erjavčevi cesti bo končan do letošnjega leta, čeprav bo promet po poglobljeni Erjavčevi cesti stekel že konec oktobra. Po ureditvi Erjavčeve ceste za promet bo treba urediti še 4-me-

trške hodnike za pešce in kolesarske steze na obeh straneh, kakor tudi rampo, ki bo omogočala dostop invalidom na vozičkih in mamicam z otroki do Tivolija in ureditev vseh preostalih tlakovanih delov.

Tudi oba podhoda na Puharjevi in Cankarjevi ulici sta bila zgrajena do konca junija le toliko, da sta omogočala nemoten promet po novi Prešernovi cesti, potem pa so se dela nadaljevala in trajajo še danes. Na Cankarjevi ulici se podhod rasteza pod novo Prešernovo cesto in pod železniško progo Ljubljana-Trst.

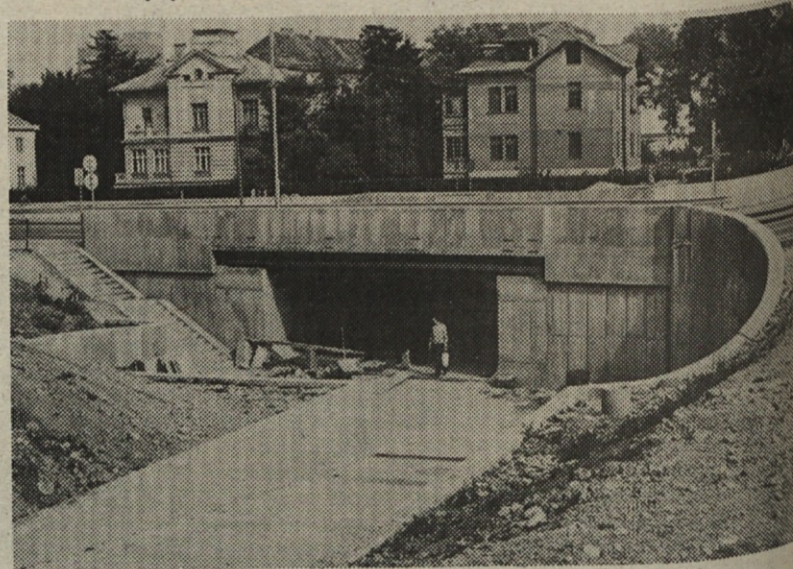
Na Puharjevi ulici sta bila predvidena dva podhoda. Eden pod Prešernovo cesto in drugi pod železnico, vendar je za enkrat odpadel podhod pod železnico in je narejen le podhod pod Prešernovo cesto.

Finalna dela na teh objektih bodo trajala do konca letošnjega leta, ker je preostala še postavitve tlaka na površinah za pešce. Tu pa se je vse nekoliko ustavilo, kajti dobavitelj tlaka — mariborski Igmag neredno

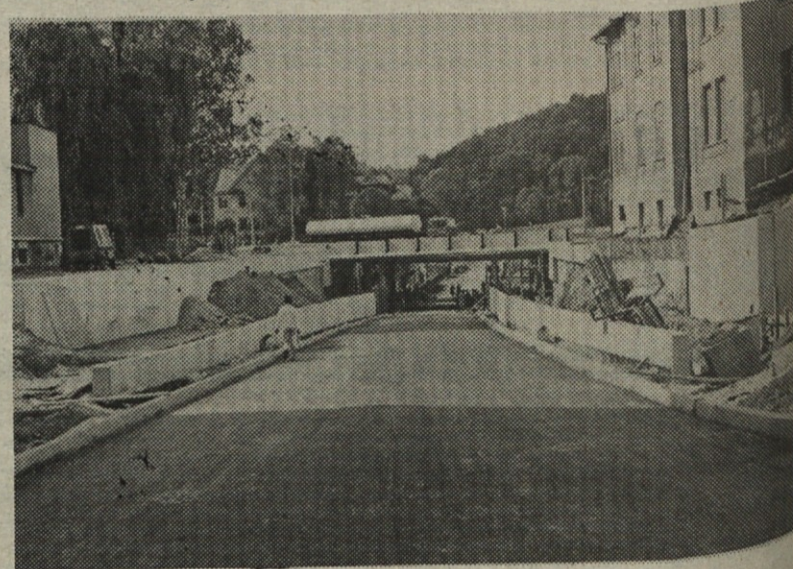
pošilja pohorski granit, iz katerega bo narejen tlak na teh podhodih, vendar vsi upajo, da bodo dobavo

pospešili in da bodo objekti dokončani še letos.

C. PAVLIN

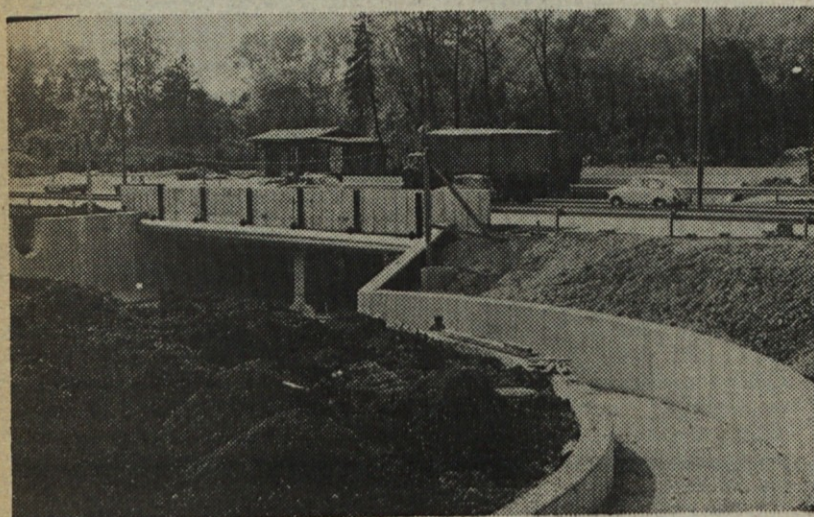
Podhod v Puharjevi ulici tudi še čaka na zaključek del

Del poglobljene Erjavčeve ceste je že asfaltiran

Podhod na Cankarjevi: pešci in kolesarji uporabljajo že dalj časa

Tlaki na površinah za pešce in zelenice okoli podhodov bodo urejeni do konca leta

Erjavčevo cesto bomo odprli 22. oktobra letos

Aktivnost osnovnih organizacij zveze sindikatov pred občnimi zbori

Statut Zveze sindikatov Slovenije že v prvem členu določa, da so »temeljni nosilci delovanja zveze sindikatov delavci, organizirani v osnovni organizaciji zveze sindikatov« in dalje, da je »osnovna organizacija zveze sindikatov temeljna oblika političnega organiziranja in delovanja delavcev v zvezi sindikatov. V osnovni organizaciji delavci organizirano uresničujejo svoje interese in statutarne pravice in dolžnosti.«

Ta načela so močno poudarjena tudi v dosedanjih razpravah o demokratizaciji odnosov in krepitvi kolektivnega dela in odgovornosti v zvezi sindikatov Slovenije. Prevladujejo mnenja, da bo Titovo poudarilo o kolektivnem vodenju možno uresničiti le tako, da bomo krepili vlogo osnovnih organizacij in drugih oblik organiziranja sindikata v delovnih organizacijah in sestavljenih organizacijah združenega dela, kar bo ustvarilo pogoje za uspešno delo tudi drugih organov zveze sindikatov.

Temu bo močan poudarek dan tudi na bližnji prvi konferenci slovenskih sindikatov.

Vse to mora biti v ospredju v pripravah na občne zборе naših osnovnih organizacij. Predvsem moramo

kadrovskim vprašanjem posvečati največjo pozornost. V izvršne odbore moramo kadrovati delavce, ki so **sposobni** in bodo tudi pripravljeni, s svojim delovanjem, zagotavljati uresničevanje omenjenih temeljnih usmeritev aktivnosti zveze sindikatov. Zato je nujno, da se v aktivnost vključujejo tudi organizacije zveze sindikatov. Opažamo namreč, da povezanost subjektivnih sil v posameznih konkretnih akcijah ni zadovoljiva pa tudi sicer komunisti v sindikatu ne odigravajo vloge, ki jim jo nalagajo statut in stališča zveze komunistov. To nam do neke mere kažejo tudi podatki, ki smo jih lahko zbrali iz razpoložljive evidence o članih izvršnih odborov.

Razpolagamo s podatki o članih 16 izvršnih odborov. V vseh je 215 članov in od teh je 47 članov zveze komunistov. V teh 16 osnovnih organizacijah pa je 10 predsednikov izvršnih odborov, ki so člani zveze komunistov.

Celotna aktivnost, ki je potrebna v pripravah na občne zборе, določajo tudi pravila osnovne organizacije. Te bi nujno morali vskladiti s statutom oz. sprejeti na novo, če jih osnovna organizacija v prejšnjih

letih še ni sprejela. Vzorec za sestavo pravil o organiziranosti delovanja osnovne organizacije je bil že aprila objavljen v Sindikalnem poročevalcu (št. 5 z dne 14. 4. 1979). Sprejem pravil je nujen, saj pravila opredeljujejo tudi organiziranost osnovne organizacije v sindikalne skupine, kar moramo nujno upoštevati tudi pri sestavi izvršnega odbora. Ob tem velja poudariti novost, ki jo prinaša statut zveze sindikatov Slovenije glede na prejšnji statutarni sklep o organiziranju in delovanju zveze sindikatov Slovenije. Med tem, ko smo prej sindikalne poverjenike (člane izvršnega odbora) izbirali in volili v sindikalnih skupinah in je občni zbor samo verificiral na ta način sestavljen izvršni odbor, sedaj izvršni odbor **volimo** na občnem zboru in to praviloma s tajnim glasovanjem, po predhodnem kandidacijskem postopku v sindikalnih skupinah.

V razgovorih, ki smo jih v zadnjem mesecu izvršili v osnovnih organizacijah o pripravah na občne zборе, smo v smislu navedenega že opredelili okvirne programe aktivnosti, ki so potrebne za uspešno izvedbo občnih zborov.

Tako smo v **oktobru** predvideli se-

stanke sindikalnih skupin, na katerih bi evidencialno oz. predlagali možne kandidate za člane organov v osnovni organizaciji pa tudi za organe pri konferenci OOZS, GIP Gradis.

V **novembru** bi nato na sestankih izvršnih odborov pripravili predlog kandidatne liste za novi izvršni odbor ter zadolžili posameznike za pripravo dokumentov, ki bodo predloženi v razpravo in sprejem na občnem zboru.

V **decembru** sledijo zaključne priprave in seveda izvedba občnega zbora.

Da bi zastavljene programe lahko izvedli, je potreben odgovoren odnos vseh članov dosedanjih izvršnih odborov do teh nalog, predvsem pa tistih, ki v izvršnih odborih opravljajo najodgovornejše funkcije. K aktivnemu sodelovanju pa seveda pozivamo vse člane sindikata. Predvsem pa poudarjamo potrebno polno mero odgovornosti in resnosti pri izbiri kandidatov za posamezne organe v osnovni organizaciji. Ta poziv je namenjen vsem članom sindikata, pa tudi drugim subjektivnim silam na čelu z zvezo komunistov.

MASTEN VALTER

Rudolf Horjak — 33 let pri Gradisu

Na gradbišču HE Solkan sem srečal tudi dolgoletnega gradisovca tovariša HORJAK Rudolfa, ki je s svojim pomočnikom meril teren in povedal tole: »Že od leta 1951 opravljam vsa geodetska dela, tako da sem delal skoraj na vseh večjih gradbiščih Nizkih gradenj in še prej Tehnogradenj.

Sicer sem pri Gradisu že od leta 1947, ko sem kot zidar začel delati na Mariborskem otoku. Ker se mi je

ponudila možnost šolanja in dodatnega izobraževanja, sem se vpisal v srednjo tehnično šolo in le-to uspešno končal leta 1951. Iz šole sem šel na gradbišče v Vuzenico, kjer sem začel delati kot geometer in to delam tudi danes.

V Vuzenici sem ostal dve leti. Od tam sem šel na izgradnjo našega prvega mostu v Vuhred in potem sem delal še na naslednjih večjih gradbiščih: HE Ožbalt, avtocesta Zagreb-Ljubljana, cesta Ravne na Koroškem-Dravograd. Predvsem naporno je bilo moje delo na gradbiščih cest in avtocest, saj sem moral vsak dan prepešati tudi več kot 20 kilometrov. Spominjam se, da sem dobil prvo prevozno sredstvo — kolo — ko smo skoraj že končali rekonstrukcijo ceste Ravne-Dravograd.

Leta 1962 sem bil premeščen na izgradnjo Titovega mostu v Mariboru. Vodja gradbišča je bil inž. Mušič, s katerim sem izredno lepo sodeloval. Delo geometra na gradbišču je zelo težavno, po drugi strani pa večkrat naletim na ljudi, ki mojega dela

ne cenijo posebno in ne pazijo na označbe, ki jih naredim na gradbišču, tako da moram včasih tudi večkrat ponoviti določena merjenja.

Leta 1968 sem odšel na gradbišče železniškega mostu v kraj Hneda — Sirija. Most, ki smo gradili preko reke Eufrat, je bil dolg 650 metrov. V Siriji sem poleg geometrijskih del opravljal tudi nadzor nad deli arabskega podjetja, ki je delalo priključke na most. Dela na tem mostu so bila zelo zahtevna, saj je bil nasip za most visok 20 metrov in v bati širok 100 metrov. V Siriji smo imeli izredno težke pogoje dela. Temperatura je bila tudi do 60 stopinj. Nosilci so se tako segrevali, da jih z golo roko nismo mogli prijemat, zato smo vedno morali imeti rokavice. Trpeli smo tudi za žejo. Sam sem si skuhal vsako jutro liter čaja in ga nesel s seboj na gradbišče, ter po malem pil. Vodja gradbišča v Siriji je bil inž. Hvastija, naš sedanji direktor.

V zvezi z mojim takratnim delom v Siriji je zanimivo povedati tudi tole. Ko sem prišel v Sirijo sem imel plačo 4.700,00 dinarjev, to je bilo enkrat več kot doma. Po vrnitvi iz Sirije leta 1970 sem šel na gradbišče v Čadavico in dobil isto plačo kot sem jo imel v Siriji, to pa zato, ker so se v naši odsotnosti v domovini izredno povečale plače, tako da za delo v Siriji nisem kaj posebnega zaslužil.

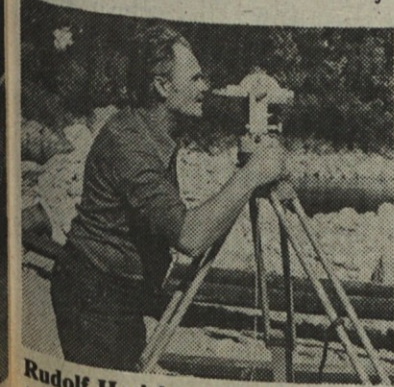
Potem sem nekaj let delal na izgradnji obeh avtocest (Vrhnika-Postojna in Hoče-Leveč) in mostov v Prelogah, Trbovljah in Hrastniku ter na izgradnji HE Formin. V Solkan sem prišel od avtoceste Vrhnika-Ljubljana.

Ko gledam danes, kako hitro gradimo ceste, hale, industrijske objekte, stanovanja itd., ne morem, da ne spregovorim vsaj nekaj besed o tem, kako smo mi nekdaj delali. Večino del smo opravili kar ročno, ker strojev nismo imeli, zato si sploh ne morem predstavljati, koliko časa bi takrat gradili tako zahteven odsek avtoceste Vrhnika-Ljubljana.

Spominjam se, da smo na avtocesti Ljubljana-Zagreb imeli parni valjar, ki smo ga kurili s premogom, na gradbišču okrog Maribora je vozil tovarnjak na parni pogon. Voznik je paro za pogon tovarnjaka dobil tako, da je vodo segreval s pomočjo drv. Kiperjev in ostale mehanizacije, ki jo imamo danes, nismo poznali.

Čeprav sem že 33 let pri Gradisu, lahko povem, da mi ni žal, da sem mu ves ta čas ostal zvest. Včasih je res bilo tudi hudo, toda ko smo tako krizo preboleli, smo šli novim delovnim zmagam naproti. Nekateri, a teh v 33 letih ni bilo malo, so v težkih trenutkih omagali in zapustili Gradis, vendar to niso nikoli bili pravi Gradisovci.«

C. PAVLIN

Rudolf Horjak — gradisov geometer

TOZD GE Celje

GRADIS TOZD GE Celje — 12. 9. 1979

1. Tov. Šljivar Ismetu, ki je na nedovoljen način in brez predhodnega soglasja komunalne službe prenočeval v samskem domu svojega sina, se mu zaradi kršitve določil hišnega reda in določil TOZD o evidenci stanovalcev izreka kazen z opominom. Izrečena kazen v višini 200 din za kršitev določil prijavnodajavne službe občine se anulira, plača pa 3 nočnine po veljavni tarifi v višini 180 din.

Komunalna služba z objavo na oglasni deski v samskih domovih obvesti vse stanovalce, da so domovi zaprtega tipa in da prenočevanje tujih oseb ni dovoljeno oziroma je prepovedano.

2. Pritožba tov. Reš Mire na sklep o prerazporeditvi se zavrne kot neutemeljena.

Z ozirom na potrebo po zasedbi delovnega mesta v tehnično obračunskem oddelku v skladu s sklepom samoupravnih organov o izvajanju nalog rednih mesečnih obračunov, ki služijo za nagrajevanje po delovnem uspehu in analizo poslovanja po delovnih enotah, delavski svet smatra, da je razporeditev tov. Rešove v oddelek tehnično-obračunske službe nujna, upravičena in utemeljena.

Utemeljitev, da v oddelku za obrtniško-kooperantska dela zadoštevata samo dve osebi, delavski svet potrди.

Ti sektorji so:

- Stolpnica 1+8 in Pipanova
- Pekarna Rogaška Slatina
- Dijaški domovi Celje
- Nove Jarše — Ljubljana

6. Potrди se predlog, da v zimskih mesecih, ko je učinek dela manjši, privatnih kooperantov ne bi zaposlovali, razen skupin na objektih, kjer je delo zaradi kratkih rokov nujno vendar pod pogojem, da je delo prevzeto po enoti dela.

Sprejme se informacija izhodišč za sestavo srednjeročnega plana 1981—1985 o investicijskih naložbah TOZD, ki bodo omogočale boljše efekte v proizvodnji:

- modernizacija betonarne v Celju;
- skladišče za cevne odre v bazi;
- delavnica in deponija za opaže, panoje;
- betonarna v Podgori z razširitvijo v obrat gradbenih elementov (hala);
- nakup stanovanjskih — garderobnih, sanitarnih in pisarniških kontejnerjev za delovišča;
- transportna sredstva (večji kombiji za prevoz na delo);
- naložbe v manjše stroje;

Skep delavskega sveta je tudi v skladu z določili 47., 48. in 49. člena Pravilnika o delovnih razmerjih. Sklep o prerazporeditvi je bil sprejet z večino, t. j. 17 glasovi »ZA«, proti sklepu ni glasoval nihče.

3. Delavski svet sprejme analizo poslovanja za preteklo obračunsko obdobje in program ukrepov za intenziviranje proizvodnje. Naloge, ki izhajajo iz obveznosti niso in ne bodo lahke, toda z vztrajnostjo in doslednostjo morajo biti izvršene.

Za večjo produktivnost in efekt dela smo sposobni; potreba je še večja discipliniranost, izboljšana organizacija dela, maksimalna angažiranost in izkoriščenost mehanizacije, maksimalna uporaba tehnoloških novitet in zmanjšanje ekonomsko neutemeljenega opravljanja nadur, ter drugo.

4. Za vse sektorje, ki so po podatkih analize za I. polletje negativni se rezultati poslovanja ponovno preverijo oziroma analizirajo.

Iz obračuna proizvodnje, ki ga redno mesečno pripravi tehnično-obračunska služba (za mesec nazaj) mora vsak sektor oziroma delovna enota sproti obravnavati in analizirati, na sektorjih z negativnim rezultatom pa tudi ugotoviti vzroke in jih odpraviti.

5. Potrди se poročilo o akordnem obračunu po normativih za sektorje za mesec julij 1979.

Sektorji, katerih delovni učinek ni bil dosežen se prizna oziroma se potrди sklep komisije, da se izjemoma prizna izplačilo OD v višini 100 %.

— razna orodja in inventar;

— večje naložbe v stanovanja po odplačilu stroškov za samska doma v Velenju in Celju.

Ocenjena vrednost teh naložb bi po današnjih cenah znašala ca 90 mio/din, od tega bi iz lastnih sredstev vložili 50 za 50 % vrednosti naložb pa bi najeli posojila.

8. Predlog Samoupravnega sporazuma o programu stalnega izobraževanja delavcev na področju kulture v občini in o združevanju sredstev za njegovo uresničitev, delavski svet ne potrди.

Utemeljitev:

Delavski svet potrjuje stališče OOS, ki je predlog že obravnavala in ki je zavzela stališče, da je to dodatna obremenitev TOZD in smatra, da bi se iz sredstev skupne in splošne porabe, ki se združujejo za kulturno skupnost, le-ta bila namenjena za tovrstno dejavnost.

DS tudi ugotavlja, da je u ozirom na specifičnost panoge TOZD že ta-

ko obremenjena za zadovoljitev kulturnih dobrin z nabavo televizorjev, radijskih sprejemnikov, vrste časnikov in revij v vseh dislociranih in stalnih bivalnih objektih (samski domovi) — skratka TOZD je v neenakem položaju z drugimi delovnimi organizacijami v občini, ki teh problemov nimajo.

9. Potrди se poročilo s posveta v Ljubljani, kjer je bilo sklenjeno, da se Gradis vključi v izgradnjo stanovanjskega naselja Škaljari-Kotor v Črni gori.

Naloge TOZD so obzidava fasadnega zidu iz silikatne opeke na 17 montažnih hišah.

Potrди se tudi, da se bo delavcem, ki bodo začasno na delu v Črni gori izplačevali osebni dohodek po obstoječih razredih povečanih za štiri (4).

Delavcem, premeščenim v Črno goro se za prvih petnajst dni priznajo cele dnevnice po 250 din na dan, potem pa znižane dnevnice v višini 180 din na dan.

OD in dnevnice se izplačujejo po

TOZD GE Jesenice

TOZD GE Jesenice — 31. 8. 1979

1. Sklep o zmanjšanju angažiranosti privatnih kooperantov se razveljavi. Zaradi novih obveznosti angažiramo privatne gradbene skupine.

2. Delavski svet podpira angažiranje v Črni gori. Delo bo izvedeno z našimi organizatorji proizvodnje, našimi delavci in kooperanti.

Zaposlenim v Črni gori bo nuden boljši zaslužek:

- dnevnice,
- omogočeno nadurno delo,
- plačani potni stroški za obisk doma 1-krat mesečno.

Pri delavcih bomo iskali soglasje za premestitev, organizatorji proizvodnje so dolžni oditi na to delo.

Tehnična služba je pooblaščenca za nabavo manjših osnovnih sredstev, tudi kontejnerja.

3. Zavračamo določbe 30. člena Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke v gradbeništvu. Naše stališče sporočimo Skupni komisiji za Samoupravni sporazum v gradbeništvu Ljubljana.

Od konference OO ZS GIP GRADIS iščemo tolmačenje kakšno je končno stališče Konference OO ZS do člena 30 omenjenega sporazuma.

4. Najame se kredit za gradnjo stanovanj za trg na PLANINI v Kranju is.

TOZD OGP Ljubljana

TOZD Obrata gradbenih poljedelkov — 1. 9. 1979

1. DS soglašaja, da se sredstva amortizacije vloženi v stanovanja v znesku din 626.220,30 vežejo v LB

skupnem dogovoru vseh TOZD udeleženk pri gradnji stanovanjskega naselja v Kotorju.

10. Za nakup novih zemljišč na območju kamnoloma za večjo eksploatacijo kamna se odobri 20.000 din iz poslovnega sklada.

11. Odobri se nabava kamiona 640A Zastava po predračunski vrednosti 343.078 din.

12. Delavcem, ki so premeščeni na delovišče Novo mesto, se do polne ureditve naselja v smislu Pravilnika o prejemkih iz materialnih stroškov prizna za prve 3 (tri) dni polna dnevnic od dneva premestitve od 4. (četrtga) dne do ureditve naselja pa znižana dnevnic v smislu 15. člena tč. b) v višini 153 din na dan, za vsak dan, ko je delavec na terenu.

Po prenehanju izplačevanja dnevnic, ko bo urejeno naselje, se izplačuje terenski dodatek pod enakimi pogoji in v enaki višini kot ga imajo delavci TOZD Ljubljana-okolica na gradbišču v Novem mestu.

— pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Kranj v znesku din 15.000.000 in

— pri Ljubljanski banki, pridružnici Kranj v znesku din 20.000.0000 z 5 % obrestno mero in odplačilno dobo 31. 8. 1980 iz združenih sredstev po 13. členu Republiškega zakona. Za podpisovanje kreditne pogodbe in ostalih dokumentov v zvezi s kreditom pooblašča tov. LUKAČ Božidarja in ŠANCA Vlada.

5. Za čas pripravljalnih del (od začetka gradnje do ureditve naselja) je za novo gradbišče Žirovski vrh za večje stroške na terenu odobreno naslednje povračilo:

— Delavci, ki se dnevno vozijo z avtobusom iz naselja Struževo prejmejo znižano dnevnic v višini 100 din na delovni dan, ko so v naselju Kranj prejmejo 40 din TD na koležarski dan.

Delovodja KNEŽEVIĆ Mladen in sektorski vodja JELOČNIK Bojan prejmeta znižano dnevnic v višini 180 din na delovni dan in prevozne stroške.

— KNEŽEVIĆ Mladen — povrnitev stroškov za redni prevoz Jesenice — Kranj — Jesenice.

— JELOČNIK Bojan — povrnitev stroškov z lastnim prevoznim sredstvom na relaciji Radovljica — Žirovski vrh — Radovljica. Obračun po drugem odstavku 18. čl. Pravilnika o prejemkih iz materialnih stroškov.

Ljubljana, za pridobitev 200 % posojila za nakup stanovanj ljubljanskih TOZD s pogojem, da se napravi predhodni razdelilnik sredstev po TOZD.

KAKO IZBOLJŠATI ORGANIZACIJO OBVEŠČANJA V GRADISU

»Organizacije združenega dela morajo zagotoviti redno, pravočasno, resnično, popolno ter po vsebini in obliki dostopno obveščanje o celotnem poslovanju organizacije združenega dela in njenem materialno-finančnem stanju, o pridobivanju in delitvi dohodka ter uporabi sredstev, o rezultatih doseženih z združevanjem sredstev iz minulega dela v vseh oblikah združevanja dela in sredstev, o pripravah za splošni ljudski odpor in o uresničevanju družbene samozaščite, kakor tudi o drugih vprašanih, ki so pomembna za upravljanje, odločanje in uresničevanje samoupravne delavske kontrole.« Tako je Zakon o združenem delu na splošno opredelil in pojasnil pomembnost obveščanja v procesu samoupravnega odločanja. Pogledimo kakšno situacijo imamo pri nas v Gradisu in kaj lahko naredimo za izboljšanje osnove in organizacijo obveščanja.

1. Najbolj nujno in potrebno je narediti raziskavo o informacijsko-komunikacijskem sistemu v Gradisu. Rezultati raziskave bi nam v končni fazi prinesli naslednje:

- oceno informacijskega sistema v Gradisu v sedanjih pogojih,
- predloge možnih izboljšav in dopolnitev,

- enoletno uvajanje in spremljanje predlaganih sprememb in dopolnitev. Gradis z 8.000 zaposlenimi ne bi smel tako pomembnega področja, kot je obveščanje, prepustiti samo stihijskem reševanju in obdelavi od danes do jutri, ampak času in zahtevam družbenega sistema primerno in zato je najbolj primerno delovanje na znanstveno dognanih osnovah in predlogih, ki bi jih dala taka raziskava.

2. Sistem informiranja ne more delovati tako, kot smo si zamislili, če v njega ni vključeno čimveč ljudi, zato je potrebno poživiti delo informacijskih skupin po TOZD. Ni dovolj, da ima vsaka TOZD svojo informacijsko skupino, temveč je nujno potrebno da so člani v skupini aktivni in da z svojimi prispevki omogočijo dodatno obveščenost vseh.

Člane informacijskih skupin je potrebno redno izobraževati s področja obveščanja. Letošnji seminar je že dal nekaj stalnejših sodelavcev, vendar je v poletnih mesecih in po njih tudi delo le-teh stagniralo. Potrebno bi bilo v taki situaciji neaktivnosti članov informacijske skupine poklicati le-te na enodnevni posvet, jim dati konkretne naloge in na ta način prebroditi krizo.

3. Gradisov vestnik je zaenkrat le glasilo o dogajanjih, ki so že za nami (včasih tudi par mesecev za nami), dokumentarno sredstvo za zasledovanje del na gradbiščih in na posameznih TOZD, ne more pa posegati v pripravo delavca na določeno odločanje, kar je največja hiba našega glasila.

Zato je nujno spraviti naše glasilo na 14 dnevnik. S tem bi naše glasilo postalo nekoliko bolj aktualno in tudi polemčno. Prav kritičnega

obravnavanja posameznih dogajanj v delovni organizaciji v Gradisovem vestniku manjka. Naše glasilo bi lahko bilo bolj akcijsko, kritično in polemčno, s poslušom za problematske teme. Za enkrat je glasilo preveč »mehko« in daje bralcu občutek, da v Gradisu ne poznamo nobenih problemov in kritičnih situacij.

4. Kako naj bo delavec uspešen samoupravljalec, če ni dobro in pravočasno obveščen in kako naj odloča, če nima popolne in kompleksne informacije. Ne sme nam biti vseeno, kako so delavci obveščeni in ali so sploh obveščeni. Neobveščen delavec ne more pravilno odločati, to v končni fazi pomeni, da niti ni pravi samoupravljalec. Z odločitvami nezadostno obveščenih delavcev pa se najlaže manipulira.

Če smo za Gradisov vestnik ugotovili, da ne more posegati v pripravo delavca na samoupravno odločanje, potem z veliko mero sigurnosti lahko trdimo, da bi to bolj uspelo Informatorju. Le-tega bi uporabljali (kajti dosedaj smo ga preveč zapostavljali in premalo uporabljali) za hitro informiranje vseh zaposlenih o pomembnih dogodkih, problemih in pojavih v delovni organizaciji.

Tako bi Informator imel najpomembnejšo vlogo v samoupravnem

sistemu informiranja in bi delovnemu človeku dajal izvirne, pravočasne in popolne informacije, na osnovi katerih bi odločanje bilo bolj pravilno.

5. Preveč zapostavljeno sredstvo informiranja so tudi oglasne deske, ki jih imajo skoraj na vseh gradbiščih, vendar so neustrezno in zelo pomankljivo opremljene. Razen zapisnikov s sej organov upravljanja na oglasnih deskah ne najdemo nič drugega, pa še ti zapisniki visijo največkrat mesece in mesece, ne da bi jih kdo snel.

6. V informativne pa tudi v propagandne namene bi bilo potrebno večkrat sklicati tiskovno konferenco in ne le-teh seznanjati širšo javnost o delu v naši delovni organizaciji.

CVETO PAVLIN

Viktor Pernat je odšel v pokoj

Po več kot triindvajsetih letih dela pri mariborskem Gradisu je odšel v pokoj tov. Pernat. Vsa ta leta je opravljal različna dela, nazadnje je delal kot vodja sektorja. Neizprosna bolezen ga je prisilila, da je odložil preveliko breme. Moral je v pokoj, čeprav star komaj 55 let.

Pogrešali ga bomo, saj je z uspehom oral ledino tudi pri sindikalni organizaciji. Tovariši so mu ob slovesu podarili lepo oljno sliko Koroške domačije, šopek cvetja ter oljno platno — tihožitje.

Želimo mu, da bi se mu zdravje izboljšalo in da bi se čim večkrat vračal med nas, v svoj kolektiv.

ŠTROF

Zdravo drugovi

Sa ovim pismom želim da vam uputim mnogo pozdrava i da vas obavestim, da sam sada u Skopju.

Kao zidar radim od 7 do 13 sati. Mogu vam reći da je polovina vojnog roka već završena i da jedva čekam kad ću se opet vratiti u Gradis. Preko naših novina želim svim radnicima u Gradisu, a posebno u GE Ljubljana mnogo ljepih dana. Želim pozdraviti svoju generaciju učenika iz godine 1974.

HASAN MUJARIĆ
V. P. 9817-3
91002 Skopje

Hasan Mujarić

Študente smo septembra povabili na obisk na delovno skupnost. Mogoče je med njimi tudi kakšen, ki se bo z veseljem lotil dela v informacijski skupini

V Biogradu smo začeli

V začetku meseca septembra smo delavci TOZD Ravne na Koroškem pričeli z izvajanjem pripravljanih del na našem (bodočem) počitniškem domu v Biogradu.

Že pri izkopu gradbene jame pa so nastale težave. Zemljišče je na terenu V. kategorije, torej iz sten apnenca, tako da ni bilo mogoče izkopa vršiti z nobenim težkim strojem. Teren je bilo potrebno izvrtati na 380 mestih do globine 4 m in ga minirati. Ta dela je izvajal Geološki zavod iz Ljubljane, TOZD Vrtalno minerska dela. Težav pa s tem še ni bilo konec. Prestaviti smo morali tudi komunalne inštalacije — napeljave (elektriko, vodovod in telefon) katere so prečkale gradbeno jamo.

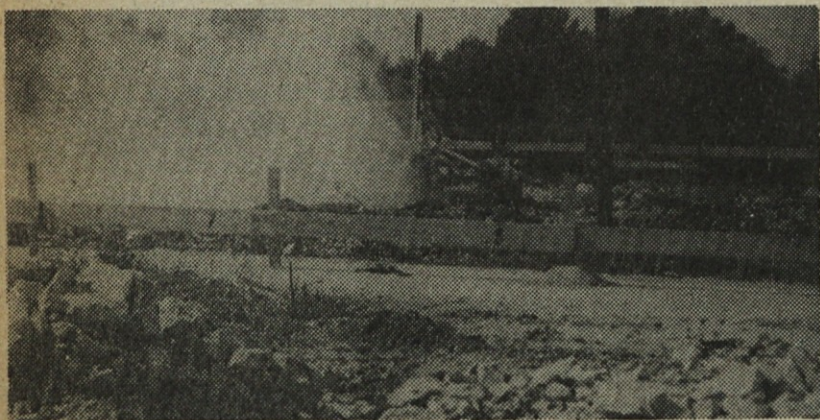
Mi Korošci smo navajeni mehkega terena, zato smo v Biogradu

naleteli na »trd oreh«. Kljub vsem ostalim težavam pa dela napredujejo po planu. Izkop bo v kratkem zaključen, tako da bomo lahko v predvidenem roku začeli z izvajanjem temeljev in kletnih prostorov.

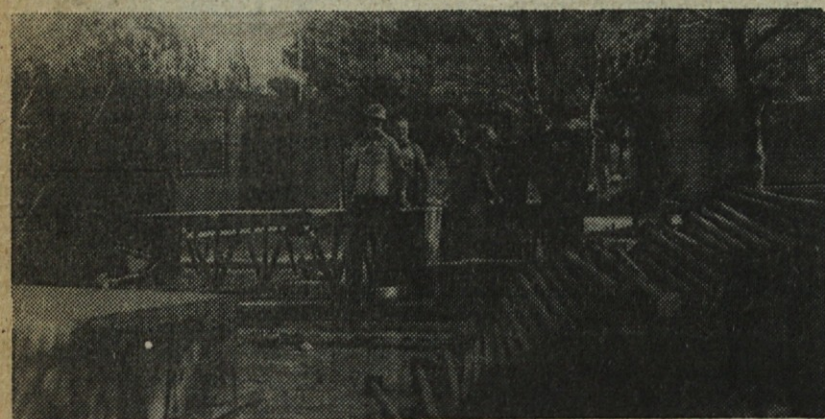
Trenutno je na tem gradbišču zaposlenih 14 delavcev ter 5 vajencev. Stanujemo v počitniškem domu občine Ptuj, kjer imamo organizirano tudi prehrano.

Podali smo vam vsaj približno sliko začetka izgradnje našega počitniškega doma v Biogradu. V napredovanju del na tem objektu vas bomo sproti obveščali, kajti smatramo, da mnoge zanima, kje in kako se bo lahko poleti predajal soncu in morju.

DRAGO BRAČKO
LUDVIK RUDOLF

Delavci geološkega zavoda pri vrtanju minerskih vrtin

Skupina učencev pri sestavljanju NOE opažev

Izkop kanalov za pasovne temelje

Upokojenci na gradbišču tovarne sladkorja v Ormožu

Prijetno srečanje

Sindikalna organizacija Gradis TOZD GE Ljubljana je tudi letos povabila svoje bivše člane, sedanje upokoјence, na tovariško srečanje združeno z izletom.

Dne 15. 9. 1979 smo se zbrali pred upravo Kovinskih obratov na Šmartinski cesti 32. Tega izleta se nas je udeležilo 30 upokoјencev. Spremljali so nas poleg predsednika sindikata tov. Kolar Martina še tov. Janko Miklavžin in tov. Jovič Ljubo.

Pred odhodom nas je v imenu sindikalne podružnice in uprave GE Ljubljana pozdravil tov. Janko Miklavžin, šef kadrovskega oddelka in nam povedal, da smo to pot namenjeni v Ormož na ogled tovarne sladkorja. Na kratko nam je razložil potek izleta in zaželel vsem skupaj dobro počutje, nakar smo se ob pol osmih z avtobusom odpeljali proti Štajerski.

Med vožnjo smo se pogovarjali in obujali spomine. Prva postaja je bila Gomilsko. Tu smo se v gostilni pri Košenina okrepcali z obarj. Razpoloženi smo nadaljevali pot v Ormož.

V Ormožu smo odšli naravnost na ogled tovarne sladkorja, ki jo pravkar končujejo. Tu nas je dočkal šef gradbišča inž. Željko Petovar iz gradbene enote Maribor.

Šef gradbišča inž. Petovar nas je vodil po tovarni in nam razkazoval

in razlagal ves potek predelave od prejema sladkorne pese do samega sladkorja in pripovedoval zanimivosti o gradnji tovarne.

Iz gradbišča smo odšli v sejno dvorano. Tukaj nam je šef gradbišča podrobno razložil celotni potek gradnje te tovarne in pripomnil, da je to prva tovarna sladkorja v Sloveniji.

Ker nas je zanimala celotna gradnja te tovarne, smo postavljali šefu gradbišča razna vprašanja, na katera nam je še posebej natančno odgovarjal.

Od tu smo se odpeljali do železniške postaje v gostilno Grivec na kosilo. Med potjo smo si še ogledali naselje naselje novih montažnih hiš. Po izdatnem in dobrem kosilu smo še malo posedeli in pokramljali, tako nam je čas hitro minil.

Zadovoljni, ker smo videli toliko novega in lepega smo se odpeljali proti Ljubljani.

Med vožnjo je tov. Janko Miklavžin izrekel nekaj besed in še enkrat pozdravil vse navzoče, na kar se je tov. Jože Ovičaj v imenu vseh udeležencev zahvalil Sindikatu in Upravi za lep izlet z željo, da nam takšna srečanja še priredijo. Našemu podjetju pa želimo mnogo poslovnih uspehov in sreče pri delu.

EDO KRAGELJ

Ogled gradbišča

OB MEDNARODNEM LETU OTROKA

Kako se pišeš?

— Mihec.

Pa priimek?

— Svetnik.

Ali me zezaš?

— Pa kaj bi drugega po tej vroči-

ni.

Se pravi, če ne bi bilo vroče bi...?

— Približno tako. Drugače...

Poslušaj Mihec, zdi se mi, da si ti

prej hudič kot svetnik!

— Tako mi tudi drugi pravijo.

In kaj misliš ti?

— Fifti-fifti.

Sedaj pa te imam dovolj! Ti si

Miha Svetnik?

— Saj sem vam tako rekel.

Pa je težko biti svetnik?

— Ne! Če se tako pišeš.

Živiš tu, v Poljanski dolini?

— Ja.

In kaj delaš?

— Igram nogomet in gulim šol-

ske klopi.

V kateri razred pa hodiš?

— V tretjega.

In kaj ti gre bolje šola ali nogo-

met?

— Se razume, nogomet.

Kako to?

— Tako! Tisto kar ni treba, ti gre,

tisto kar moraš pa ne.

S kakšnim uspehom si izdelal

drugi razred?

— S prav dobrim.

No, vidiš, da ti gre!

— Ja, šlo je, ker sem imel tovari-

šico Darinko, zdaj, v tretjem bo

težje.

Zakaj? Kaj je tretji razred tako

težak?

— To ravno ne, ampak dobili

smo tovariša Gašperja, ki je zelo

»nevaren«.

Kaj pa, če se učiš?

— Učiš ali ne učiš. Zlobo ima v

krvi. Vam je sedaj jasno?

Kje pa igraš nogomet?

— V NK »Stari vrh«.

Se klub imenuje tako?

— Ja. Kratko »Vrh«.

Ali je tudi na vrhu, ker se tako

imenuje?

— Na vrhu ravno ne, je pa pri

vrhu.

Ne razumem.

— No ja, drugi je. Sedaj razume-

te?

Razumem.

— Tako.

Povej mi Miha, Kaj te muči v

življenju?

— Muči me, ker mama in oče

nista doma.

Kje pa sta?

— V Nemčiji.

Že dolgo?

— Ja, precej časa.

Zakaj sta pa odšla v Nemčijo?

— Da bi zaslužila za hišo.

Pa ste že začeli graditi?

— Onadva gradita.

Kako, če pa sta v Nemčiji?

— Ja, lepo. Prideta na letni do-

pust in gradita.

Kdaj pa počivata?

— Najbrž ponoči.

To ni lahko!

— Ni! Ampak navadila sta se. Jaz

tudi.

Pri kom pa živiš, ko sta onadva v

Nemčiji?

— Pri stari mami.

In kako ti je pri stari mami?

— Lepo! Navadili smo se tako.

Imaš mogoče brata ali sestro?

— Ne, nimam. Oče in mama ve-

liko delata in nimata časa misliti na

to.

Pa bi želel imeti?

— Bom imel, ko se oče in mama

vrneta.

Kaj bo, ko končáš šolo?

— Nekaj bom že delal, da si bom

zaslužil za življenje.

Že zdaj o tem misliš?

— Seveda. Oče in mama sta mi

rekla, če bi prej mislila, ne bi sedaj

bila v Nemčiji.

Potrebuješ denar?

— Ja, včasih! Vi ga ne potrebuje-

te?

Nisem tako rekel.

— Pa vprašali ste me tako.

Mogoče, ampak nisem tako mislil.

— No ja, kaj pa vem, kaj ste mi-

sli.

Kako pa je kaj s športom?

— S športom? Šport je za šalo.

Kako za šalo? Nekaterim je to

kruh.

— Mislite na prvo ligo?

Ja.

— To vem. Ne samo, da jim je

kruh, ampak tudi kolač.

Samo težka je pot do prve lige. Če

si v mestu je težko, če si pa na vasi pa

nimaš zveze.

Kaj ti ne bi igral?

— Bi, ampak raje bom delal.

Je to bolje?

— V začetku mogoče ni bolje,

pozneje pa je. Če znaš delati, te do

konca življenja nihče ne more zafr-

kavati.

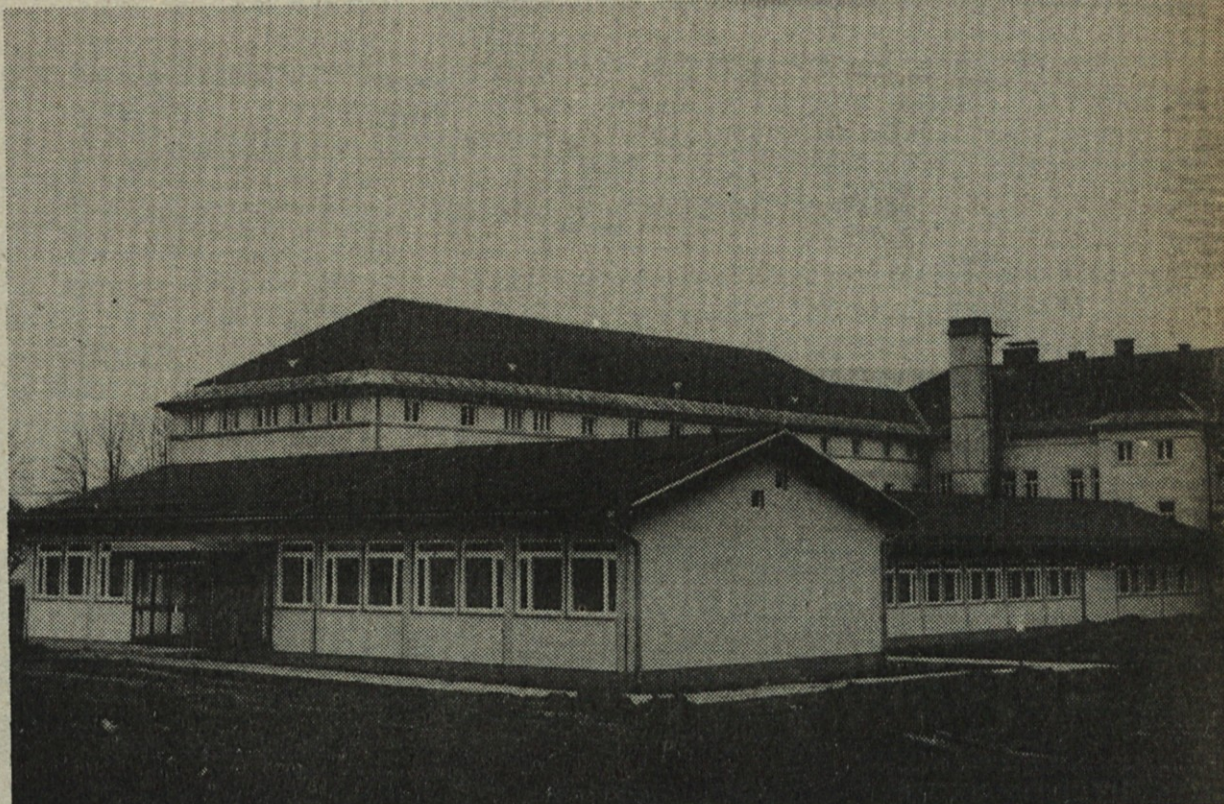
Kaj pa je potem za tebe šport?

— Samo igra.

In...

— In konec!

Priredil: ANDRIJA PAJTAK

Ko bi le vsi otroci sveta imeli možnost oskrbe v zdravstvenih domovih — ambulanta v Ptujju

Informacija

Železniško gospodarsko podjetje iz Ljubljane nam je posredovalo nove vozne rede delavskih vlakov, ki bodo mogoče marsikomu v pomoč pri odhodu v službo ali iz nje:

	Odhod:	Prihod:
Maribor	6.04	Ptuj 6.53
Ptuj	15.10	Maribor 16.03
Podvelka	4.31	Maribor 5.20
Maribor	14.30	Podvelka 15.18
Celje	4.35	Velenje 5.29
Celje	14.30	Velenje 15.21
Velenje	4.35	Celje 5.28
Velenje	14.15	Celje 15.16

Nagradna križanka v današnji številki

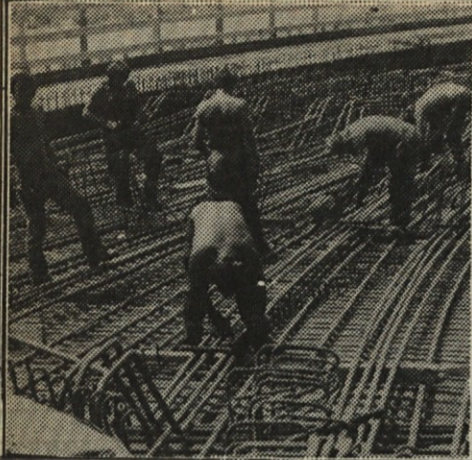

Med tiste, ki bodo poslali izpolnjeno križanko do 15. 11. 1979, bomo razdelili naslednje nagrade:

1. nagrada 300 din
2. nagrada 200 din
3. nagrada 100 din

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite na naslov: Uredništvo Gradisovega vestnika, GIP GRADIS Ljubljana, Ljubljana, Šmartinska 134 A.

GRADISOV VESTNIK izdaja organizacija združenega dela gradbeno industrijskega podjetja Gradis v Ljubljani. Izhaja mesečno v 9800 izvodih. Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Loti Vodopivec, Franjo Štromajer, Ivanka Pogačnik, Vinko Damjan, Štefan Žemva, Vinko Kolet in Nada Muminović. Glavni in odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tehnični uredniki: Matija Krnc. Tiska: Tiskarna Ljudskapravica v Ljubljani. Naslov uredništva: GIP Gradis Ljubljana, Šmartinska 134 a, Ljubljana.

Nagradna križanka

			VAS, NASELJE PRI KAFRIH	AMERIŠKI METALEC DISKA, AL	KRATICA VOJAŠKE ZVEZE V EVROPI	OPOLELOST Z VRSTO ZAJEDAL- CEV	FIGURA	POŠKODBA OD MRAZA	AFRIŠKA DRŽAVA	AVTOMO- BILSKA OZNAKA EKVADORJA	DEL RAST- STEDLA KORENIKA	GOETHE- JEVA MAJI	HIMALAJ- SKA KOZA	
			SKUPEK, SPRIMEK											
			IZVEDBA, IZVRŠITEV											
			PREDMET ZA PRODAJO							ZDRUŽ. ARAB REPUBLIKA				
			GRŠKA SVE- TA GORA				URAD					MESTO V ŠVICI	DUŠICA, NADUHA	
			DRAG KAMEN				PODTALNEŽ, SKRINAC							
VELIKA REKA NA KITAJSKEM			GRENKA ALKOHOL- NA PIJAČA	PREDEL LJUBLJANE RUDNINE, MINERALI		UJEVIĆ				REKA V KAZAHSTANU				
						GR. BOG VETROV				CMERA				
PRIPRAVA ZA VPREG ŽIVINE					STVARNI PREDMET							VISOKA KARTA		
					SVILENA TKANINA							MOŠKO IME		
VRAŽNI OBESEK					STANJE ODMIRA- NJA RASTLIN									
OPRTATI					ŠTEVLO V MATEMATIKI									
					POTNIŠKO VOZILO									
SVINČNICA						SARAJEVO				MESTO V IND. DRŽAVI M. TRADES				
						PISATELJ KRISTIAN				ŠTEFOK				
KEMIJSKI ZNAK ZA KOBALT			SREDIŠČE VRTENJA		ORODJE ZA OČIŠČENJE									
			ODLIKOVAN- JE, RED		100 m ²									
VZHOD		ZAGTAREL KOTOMER						ŠTEVNIK						
		KVASNA BELJAKOVINA						LADIJSKI VOZNI RED						
AM. FILM. IGRALKA DEBORAH				MAJHNA RIBA										
				JUSTIN ANTON										
REDKA KOVINA					SRŽ, DISTVO				DEL CELOTE	BESEDICA BREZ NAGLASA				
MAKEDON- SKA REVO- LUCIONARKA VERA				EDINI PRIMEREK							SESTAVIL: MARIO H.	IZDELOVA- LEC GOSLI IZ CREHONE	LEVI- ČARJI	ANTI- KVAR
RUSKO Š. IME (mož.)				PAYLE SATLER		GLASBENI ZNAKI					DANSKI OTOK			
				ALOJZ ZOREC		LUTKA V IZLOŽBI								
GABERC MARTJAN		RUSKI VLADARSKI NASLOV			MELODIKA						LUČAJ			
					FRANCOŠKA POPEVKA- RICA						VRSTA TKANINE			
								NAKUP						
			NAPAKA, HIBA						UČITELJ, GOVORNISKA					
									STARA HERA					
			OTOK PRED OBALO FRANCIJE								TRACNICE			
											KAČA VE- LIKANKA			
OSLOVSKI GLAS						ŽIDOVSKI UČITELJ					OS. ZAIHEK			
						LISJAK ALOJZ					DVA SAMO- GLASHNIKA			
ŽENSKO IME									NASPROTJE PLIME					
MORSKA OŽINA (franc.)										VELIKA ZVEZDA V ORLU				